

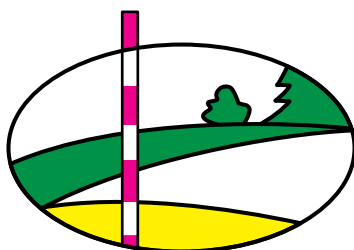

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

54

prosinec 2005

POZEMKOVÉ ÚPRAVY

Pozemkové úpravy

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

- Ústřední pozemkový úřad

Těšnov 17 Tel.: 221 811 111
117 05 Praha 1 Fax: 224 810 478
E-mail: info@mze.cz, www.mze.cz

Prosinec 2005

č. 54

ISSN 1214-5815

Obsah

1. **Činnost pozemkových úřadů v období do r. 2005 a v letech 2006-2008 – 1. část**
Ing. Kamil Kaulich, MZE - ÚPÚ
4. **NATURA 2000 (nejen) v pozemkových úpravách**
Ing. Jana Pivcová, MZE – ÚPÚ
6. **Ochrana půdy z pohledu resortu životního prostředí po vstupu ČR do EU**
Ing. Václav Marek, MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
8. **Pozemkové úpravy a využívání půdy pro zajišťování energetických potřeb venkovských regionů z místních obnovitelných zdrojů**
Ing. Josef Vokáč, CSc., MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ
9. **Nová společenská situace po roce 1990 a potřeba nového přístupu k oboru meliorací**
Ing. V. A. Mazín, POZEMKOVÝ ÚŘAD PLZEŇ
10. **Výstavba polních cest**
POZEMKOVÝ ÚŘAD v MLADÉ BOLESLAVI
11. **Realizace společných zařízení pozemkových úprav, to nemusí být jen polní cesty**
POZEMKOVÝ ÚŘAD VYŠKOV
12. **Integrované hodnocení faktorů ovlivňujících erozní a odtokové poměry v povodí**
Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc., ÚSTAV VODNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ KRAJINY, VUT BRNO
16. **Půda je naším největším bohatstvím**
Ing. Zdeněk Vašků, CSc., VÚMOP PRAHA
18. **Příspěvek k technologické a ekonomické stránce výsadby dřevin v zemědělské krajině**
Ing. Martin Weber, Ing. Jiří Dostálek, CSc., VÚKOZ PŘÍHONICE
20. **Katedra pozemkových úprav v Českých Budějovicích O katedře – stávající stav**
Ing. Karel Mika, Ing. Pavel Ondr, CSc., KATEDRA POZEMKOVÝCH ÚPRAV ZF JCU, České Budějovice
23. **Studium Pozemkových úprav na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně**
Prof. Ing. František Toman, CSc., AF MZLU v BRNĚ
24. **Čína, půda, pozemkové úpravy**
RNDr. Libor Číhal, MZE - ÚPÚ
28. **Volby v Českomoravské komoře pro pozemkové úpravy a zhodnocení činnosti za uplynulé volební období**
Ing. Zdeněk Burian, místopředseda ČMKPÚ

Zajišťuje: Ing. Pavel Gallo - příprava a projektování,
Perucká 1, 125 00 Praha 2
Tel./fax: 224 253 194
E-mail: gallo@cmail.cz

Redakční kolektiv:

Ing. KAMIL KAULICH,
Ing. HELENA KMENTOVÁ,
Ing. MIROSLAV KNÍŽEK, CSc.,
Ing. PAVEL GALLO,
Ing. MILOSLAV VAŇOUS,
Ing. VÁCLAV MAZÍN

Za obsah článků odpovídají autoři.
Neprošlo jazykovou úpravou.
Vychází v nákladu 850 ks.

Tisk: TEMPO PRESS, polygrafický podnik,
Milan Jandík
Chmelová 2893, 106 00 Praha 10
Tiskárna: Kladenská 140, Úhonice,
Praha-západ
Tel./fax: 272 651 728
Mob.: 606 591 235
E-mail: tpress@centrum.cz

Foto první str. obálky Ing. K. Kaulich

Činnost pozemkových úřadů v období do r. 2005 a v letech 2006-2008

– 1. část

Ing. Kamil Kaulich, Ústřední pozemkový úřad

V minulém čísle bulletinu byl uveřejněn příspěvek „K činností a organizací pozemkových úřadů v nadcházejícím období“, který informoval o zpracování příslušného dokumentu v rámci MZe. Z materiálu vyplynuly i určité úkoly např. o ohledně zjištění některých údajů o jednotlivých pozemkových úřadech. ÚPÚ se při té příležitosti rozhodl oslovit pozemkové úřady v širším kontextu se záměrem získat podrobnější informace o stavu jejich dosavadní činnosti a zejména získat podklady pro fundované stanovení úkolů a finančních požadavků na nejbližší období. Na základě získaných údajů byl vypracován poměrně obsáhlý materiál „Zpráva o činnosti pozemkových úřadů a koncepce jejich činnosti včetně potřeb finančního zabezpečení v letech 2006 až 2008“. Materiál by měl být v závěru roku předán k projednání do vedení MZe. Bylo dohodnuto, že zatím lze informovat pouze o 1. části dokumentu (zpráva o činnosti), o koncepčních záměrech na další roky až po projednání. Předkládáme tedy ve zkrácené podobě zatím alespoň výťah ze zprávy o činnosti v r. 1991-2005.

Pro pozemkové úřady vyplývají ze zákona „o půdě“ a zákona „o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech“ dva základní úkoly a to

- **restituce** zemědělského a lesního nemovitého majetku,
- **pozemkové úpravy** v zájmu uspořádání vlastnických a dalších vztahů k půdě.

Kromě této činnosti zajišťují pozemkové úřady ve smyslu cit. zákonů další úkoly, zejména

- **lustrace** (především majetku ve vlastnictví státu),
- **aktualizace bonitovaných půdně ekologických jednotek** (BPEJ),
- **vytyčování pozemků** vlastníky pro účely hospodaření a **technickou pomoc** hospodařícím subjektům v organizaci uživatelské držby.

Restituce

Proces restitucí ve své intenzitě kulminoval v letech 1994 až 1996. V současné době je tento proces prakticky u konce, zpoždění má vyřizování restitucí ve velkých městech, zejména v hl.m. Praze.

V rámci restitucí bylo podáno na 232 tis. žádostí oprávněných osob. V současnosti (rozumí se odhad ke konci t.r.) je o veškerém majetku jednotlivých oprávněných osob rozhodnuto v 96 % případů, tzn. vyřízeno bylo 223 tis. žádostí (případů). Zbývající 4 % neukončených případů se obtížně dokončují s ohledem na liknavé jednání oprávněných osob (nepředkládají potřebné dokumenty pro řízení), dále s ohledem na neukončená dědická řízení; část představují také rozsáhlé šlechtické majetky, kde bude aktivita pozemkových úřadů nutná ještě i v dalších letech.

Pro vyřízení výše uvedeného počtu restitučních případů bylo vedeno téměř 450 tis. správních řízení. V současnosti je evidováno na 30 tis. odvolání (žalob), jimiž se zabývají v naprosté většině soudy; z rozsudků soudů pak vyplývá i nové otevření správního řízení.

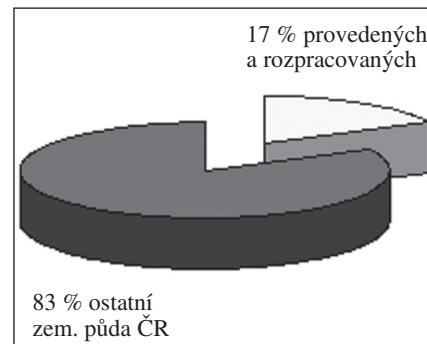
V restitučním procesu bylo rozhodováno o 1,7 mil. ha půdy (tzn. 21 % celkové plochy ČR). Bylo vydáno 1,3 mil. ha, v případě dalších cca 130 tis. ha náleží oprávněným osobám náhrada, kterou řeší Pozemkový fond ČR.

Pozemkové úpravy

Velká potřeba provádění pozemkových úprav v ČR je dána specifickými problémy ve vlastnictví pozemků a nakonec v celkovém uspořádání krajiny z pohledu ekologického. Problémy vznikly v předchozím režimu, kdy se prováděly hospodářsko-technické úpravy pozemků výhradně dle potřeb velkoplošných uživatelů (JZD, státní statky). Tehdy se sice podařilo poměrně rychle vytvořit velké bloky pozemků (uživatelské celky), avšak bez vazeb na vlastnictví pozemků. To je hlavní příčinou, že je zde dnes zcela anomální stav, kdy 95 % pozemků je užíváno na základě nájmu a to velmi často netransparentních.

Situace v nevyjasněném vlastnictví a v nepřehledných nájemních vztazích komplikuje podnikání v zemědělství. Omezuje nejen práva vlastníků při nakládání s jejich majetky, ale i možnosti dalšího rozvoje uživatelů pozemků a jejich aktivit. Je ale příčinou potíží při realizaci řady činností ve veřejném zájmu. V poslední době proto výrazně stoupá zájem o zahajování zejména komplexních pozemkových úprav, a to nejen ze strany jednotlivých vlastníků – fyzických osob, ale ze stran obcí, jejichž majetky jsou nevyjasněné a obce nemohou realizovat žádný rozvoj. Zejména to platí o obcích v oblastech s nedokončenými přiděly. Počet zahajovaných jednoduchých pozemkových úprav (JPÚ) a zejména komplexních pozemkových úprav (KPÚ) zdaleka neodpovídá potřebám stabilizace vlastnických vztahů a řešení problémů zemědělské krajiny, jinak řečeno – neodpovídá standardu okolních evropských zemí – původních členů EU.

Porovnání výměry provedených (a rozpracovaných) JPÚ + KPÚ a celkové výměry zem. půdy ČR

Samostatnou kapitolu tvoří pozemkové úpravy vyvolané stavbami velkých investorů, kde se tito investoři podílejí na nákladech pozemkových úprav. Především jde o liniové stavby, kde nejdůležitějším partnerem je Ředitelství silnic a dálnic (ŘSD); mezi MZe-Ústředním pozemkovým úřadem a ŘSD je uzavřena dohoda o vzájemné spolupráci a způsobu rozdělování nákladů. V současnosti je již 67 těchto specifických JPÚ nebo KPÚ dokončeno na ploše 8500 ha; dalších 128 takovýchto JPÚ nebo KPÚ na ploše 37 000 ha je rozpracovaných. V současnosti je připravena k uzavření podobná smlouva mezi MZe-Ústředním pozemkovým úřadem a Správou železniční dopravní cesty, lze očekávat podobné aktivity i ze stran investorů průmyslových zón.

JPÚ s využitím zatímního užívání byly aplikovány do konce r. 2002. Bylo tak poměrně rychle dosaženo stavu, že rozhodující částí vlastníků, kteří chtěli po r. 1989 hospodařit, byl tento záměr umožněn. Taková řízení byla vedena ve 20 tis. případech na ploše cca 330 tis. ha. Tímto způsobem sice bylo dočasně vyřešeno užívání pozemků, ale nikoliv v souladu s vlastnickými právy k pozemkům. Je proto nutné celou situaci dořešit, tzn. postupně upravit vlastnické vztahy tak, aby odpovídaly podmínkám efektivního hospodaření, tzn. dle možností s ohledem na již založené užívání pozemků. To je možné docílit v rámci pokračování jednoduchých pozemkových úprav do výměny vlastnických práv k pozemkům nebo ještě lépe v rámci komplexních pozemkových úprav.

JPÚ s výměnou vlastnických práv byly provedeny v cca 3000 případech, což představuje 176 tis. ha i vlastnický vyřešených; dalších 1700 JPÚ na ploše 55 tis. ha je rozpracováno. Tato forma pozemkových úprav je v řadě případů dostatečným řešením situace - ne vždy jsou nutné komplexní pozemkové úpravy. JPÚ jsou mj. využívány zejména v případech řešení katastrů s nedokončeným přidě-

lovým řízením. Tento problém je v posledních letech řešen za finanční pomoci PF ČR, který má zájem na vyjasnění pozemkového vlastnictví státu.

KPÚ představují systematické řešení problémů roztržnosti vlastnické drby, nepřístupnosti pozemků, nejasností ve vlastnických vztazích a problémů ekologie krajiny. V současnosti jsou KPÚ dokončeny téměř v 600 katastrálních územích, což představuje plochu 233 tis. ha. Další 515 kat. území s plochou 260 tis. ha je rozpracováno. (V České republice je celkem cca 13 000 katastrálních území.)

Pokud máme zmínit **společná zařízení**, dosud se podařilo realizovat

- 1028 km polních cest,
- 610 ha výsadeb nové zeleně (ÚSES, zelen podél cest),
- 145 ha vodohospodářských opatření,
- 445 ha protierozních opatření.

Další činnosti

Lustrace pozemků představují prověřování majetkových práv k nemovitostem. V současné době se provádí především pro PFČR na základě dohody PFČR, MZe-ÚPÚ a ČÚZK. Pozemkové úřady prověřují ročně cca 50 000 ha zemědělské půdy. Vedle toho jsou lustrovány další pozemky v souvislosti s prováděním pozemkových úprav.

Aktualizace BPEJ byla v uplynulém období provedena na 350 tis. ha, avšak postup neodpovídá požadavkům vlastníků, resp. obecným potřebám. Současný stav ohodnocení půdy vyjádřený v katastru nemovitostí je totiž poplatný době svého vzniku (velké hospodářské celky) a nevystihuje skutečnost.

Vytyčování pozemků zejména pro účely obhospodařování vlastníky znamenalo vyměření 72 000 km hranic zemědělských pozemků a 32 000 km hranic lesních pozemků; postup neodpovídá potřebám.

Technická pomoc hospodařícím subjektům (tzn. uspořádání pozemků a event. pomoc při organizaci užívacích vztahů pro účely hospodaření v případech, kdy v dohledné době nelze očekávat provedení pozemkových úprav) byla dosud, tzn. od r. 2003, od kdy je tato povinnost upravena zákonem, provedena pro hospodařící subjekty celkem na 120 tis. ha.

Personální situace pozemkových úřadů

Na 77 pozemkových úřadech pracuje nyní celkem 1107 osob. V rámci transformace veřejné správy bylo k 1. 1. 2003 z bývalých okresních úřadů delimitováno na MZe 1316 pracovníků, tzn., že úbytek činí 209 (16 %). Další 92 osob je dlouhodobě zapůjčeno pro činnost oddělení zemědělských agentur, tzn., že faktický úbytek činí 301 osob (23 %). Jed-

notlivé základní činnosti a odpovídající počty pracovníků jsou v současnosti následující:

Činnosti	počty pracovníků
ředitelé PÚ (v případě 7 PÚ vedení sloučeno)	68
podatelna, výpravná, účetní	80
pozemkové úpravy	439
restituce	140
aktualizace BPEJ	79
lustrace	124
ostatní (geod. činnost, ostat.- využití dle aktuální potřeby)	85
dlouhodobě zapůjčení pro odd. zem. agentur	92

Stěžejním zaměřením PÚ jsou dnes pozemkové úpravy, kde se uplatňuje podstatný počet pracovníků PÚ. Činnost PÚ je obecně velmi rozmanitá, což platí zvláště výrazně pro úsek pozemkových úprav. Vyžaduje se řada odborností, znalostí a také praktických zkušeností. Jde o schopnosti v oblasti zeměměřičství, majetkoprávní, dopravní, ekologie krajiny atd., potřebné při zajišťování návrhů pozemkových úprav, dále schopnosti spojené s realizací technických opatření, včetně zadání projektů, investorské činnosti - zajištění technického, stavebního dozoru atd. Na PÚ nemohou být pracovníci schopní zvládnout veškeré profese, proto dle personálních možností a dané situace na jednotlivých PÚ každý úřad podstatnou část prací zajišťuje prostřednictvím komerční sféry.

- Na PÚ je celkem 153 pracovníků, kteří mají oprávnění k projektování pozemkových úprav, avšak na 14 PÚ osoba s oprávněním zatím není.
- Na PÚ pracuje celkem 80 pracovníků s geodetickým vzděláním, z nich pouze 8 má kvalifikaci „úředně oprávněný zeměměřický inženýr“, umožňující samostatnou činnost; 29 PÚ nemá žádného pracovníka s geod. vzděláním.
- 28 PÚ v současnosti zčásti projektuje (resp. zpracovává dílčí etapy návrhu pozemkových prací, nikoliv etapy vázané na zeměměřickou činnost); celkovou schopnost k vlastnímu projektování uvádí celkem 56 PÚ.

Finanční zajištění činnosti pozemkových úřadů

Na dosavadní činnost od r.1991 vydaly pozemkové úřady:

(v mil.Kč, zaokrouhleno):

ROKY	CELKEM	STÁTNÍ ROZP.	ZDROJE EU	PFČR	ŘSD+OST.
1991	80	80			0
1992	161	161			0
1993	386	386			0
1994	696	696			0
1995	892	892			0
1996	838	820			18
1997	888	770		107	12
1998	954	846		78	29
1999	938	847		59	33
2000	847	752		57	37
2001	682	613		42	28
2002	886	501	249	61	76
2003	961	598	270	52	42
2004	1028	695	202	72	59
2005 (odhad)	1115	470	500	100	45
1991- 2005	11353	9126	1221	627	379

Podle okruhů činností je skladba výdajů následující:
(v mil.Kč, zaokrouhleno)

ROKY	CELKEM GEOM. PLÁNY	RESTITUCE NÁVRHY, VYTYČOVÁNÍ (TECHN. POMOC)* /	PÚ MAPY	PÚ REALIZACE SPOL. ZAŘÍZENÍ
1991	80	40	40	0
1992	161	60	101	0
1993	386	97	242	48
1994	696	153	406	137
1995	892	286	383	222
1996	838	323	375	140
1997	888	332	433	123
1998	954	325	457	172
1999	938	276	456	206
2000	847	195	491	160
2001	682	152	378	152
2002	885	151	396	338
2003	961	153	413	395
2004	1028	140	453	435
2005 (odhad)	1115	140	395	580
1991- 2005	11353	2824	5420	3109

*) Částky nepodstatné - techn. pomoc až od účinnosti z.č.139/2002 Sb. (r.2003)

Dle minulé koncepce činnosti pozemkových úřadů, kterou vzala vláda na vědomí v r.1998, by mělo být v období od r. 1998 (včetně) až 2005 na jejich činnost použito při tzv. optimální variantě 25 mld. Kč, při minimální (reálné) variantě 17 mld. Kč. Od r.1998 to znamenalo vynakládat na činnost pozemkových úřadů průměrně ročně něco přes 2 mld. Od počátku však tato koncepce naplňována nebyla, naopak se vklady ze státního rozpočtu zmenšovaly. Od r. 2002 se situace sice částečně zlepšila tím, že bylo možné alespoň na realizaci společných zařízení dle schválených návrhů pozemkových úprav využít zdroje EU. Celkově byly výdaje ročně sotva na polovinu původně předpokládané částky, tzn. na úrovni 1 mld. Kč. Tato skutečnost výrazně ovlivnila postup zejména ve vytyčování hranic pozemků a v pozemkových úpravách. Za uplynulé období byly pozemkové úpravy vyřešeny na zhruba 4 % zem. plochy ČR, další 4 % jsou rozpracovány. To znamená, že celá ČR by byla dokončena za dalších nejméně 200 let.

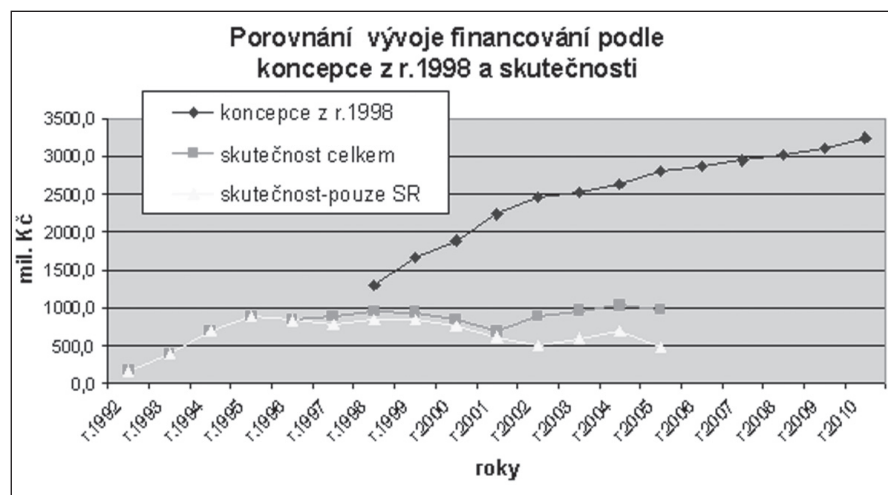
Rok 2005 je kritický, MZe totiž nenaplňovalo žádné finanční zajištění pro činnost pozemkových úřadů ze státního rozpočtu. Nestandardní situace v dodatečném zajišťování finančních prostředků vedla k nemožnosti potřebného plánování činnosti a k nekonceptním postupům zejména ve vztahu ke zpracovatelům pozemkových úprav. Smlouvy se zpracovateli zakázek jsou neustále upravovány a tedy termíny plnění včetně plateb za již provedené práce odsouvány.

Nemohly být naplňovány ani zákonné požadavky na vytyčování pozemků ve smyslu § 21a zákona o půdě. Zahajování nových pozemkových úprav bylo významně zpomaleno. V důsledku neutě-

šení finanční situace byly některé zpracovatelské firmy nuceny ukončit činnost. Byla tak snížena konkurence mezi zpracovatelskými firmami, protože zanikly spíše menší firmy, které udržovaly náklady na projektování pozemkových úprav na nižší úrovni.

Současný stav finančního zajištění pozemkových úřadů nevytváří potřebné záruky pro plynulou činnost a vede celkově k destabilizaci celého oboru. Navíc reálně hrozí podávání žalob na stát (MZe) pro neplnění povinností státu vyplývajících ze vpředu uvedených zákonů.

Pokud jde o navazující koncepční část dokumentu, bude o ní - jak bylo uvedeno v úvodu příspěvku - informováno až po projednání ve vedení MZe. Jde o výhled na období pouze 3 let (2006 – 2008), protože tato doba umožňuje reálný pohled na potřebné objemy práce v jednotlivých činnostech pozemkových úřadů a tím také na potřebné objemy finančních prostředků. Uvedme tedy alespoň hrubou představu ohledně potřeby finančních prostředků a možnosti jejich zdrojů na dané období, jak by vyplývala z podkladů pozemkových úřadů. K tomu lze konstatovat, že objem vyplývající pro státní rozpočet zahrnuje i poměrně značný podíl na realizaci společných zařízení. Zde lze s ohledem na možnosti jejich financování ze zdrojů EU uvažovat spíše o přednostním využití právě zdrojů EU a o snížení požadavků na státní rozpočet. Rovněž z EU lze ale očekávat spíše poloviční objemy, než které by vyplývaly z přestav pozemkových úřadů.

v tis. Kč

ROKY	SR	SR - z toho: na akce spolufin. stavebníkem	EU	PF ČR	RSD (+OST)	CELKOVÉ POTREBY
2006	1062053	108054	1249096	128221	356138	2795508
2007	1193219	154149	1264765	122529	282726	2863239
2008	1354511	204894	1467056	107387	400400	3329354
2006- 2008	3609783	467097	3980917	358137	1039264	8988101

NATURA 2000 (nejen) v pozemkových úpravách

Ing. Jana Pivcová, Ústřední pozemkový úřad

NATURA 2000 je soustava chráněných území evropského významu. Jejím prostřednictvím se chrání nejvzácnější a nejvíce ohrožené druhy planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a také tzv. přírodní stanoviště, vyskytující se na území Evropské unie (EU). Členské státy EU byly povinny vybrat nejhodnotnější území s výskytem vybraných rostlinných a živočišných druhů a přírodních stanovišť a zajistit jejich zákonnou ochranu. Velikost a počet těchto území musel být při tom takový, aby bylo zabezpečeno zachování těchto druhů a stanovišť na území celého státu v příznivém stavu, tedy ve stavu stejném nebo lepším než v okamžiku vyhlášení. Cílem soustavy NATURA 2000 je proto zachovat biologickou rozmanitost v rámci celé Evropské unie prostřednictvím ochrany vybraných druhů rostlin a živočichů a přírodních stanovišť, které jsou nejvíce ohroženy lidskou činností nebo patří k tomu nejvzácnějšímu, co se na evropském kontinentu zachovalo. Je při tom kladen důraz spíše na kvalitu vybíraných území než na jejich prostorové uspořádání a vzájemné propojení, proto hovoříme o jejich soustavě, nikoliv o síti. Předpokládá se, že soustava NATURA 2000 by měla pokrývat kolem 450 000 km², což v průměru znamená 10 – 15 % rozlohy EU.

Právním podkladem pro vytvoření soustavy NATURA 2000 je řada směrnic EU, z nichž hlavními jsou:

- 1) Směrnice Rady 79/409/EHS z 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (směrnice o ptácích)
- 2) Směrnice Rady 92/43/EHS z 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (směrnice o stanovištích).

Veškeré povinnosti, zakotvené ve směrnici, byla Česká republika, jako i další členské státy EU, povinna převést do svého právního řádu. Proto nabyla v dubnu 2004 účinnosti novela zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (č. 218/2004 Sb.), úplné znění zákona pak vyšlo ve Sbírce zákonů v srpnu 2005 pod číslem 460/2004 Sb (dále jen zákon) a dále v dubnu 2005 prováděcí vyhláška k tomuto zákonu (vyhl. č. 166/2005 Sb.).

Za celkovou přípravu, vytvoření a právní zabezpečení soustavy NATURA 2000 v České republice odpovídá Ministerstvo životního prostředí.

V České republice bylo navrženo a vládou vyhlášeno **38 ptačích oblastí** a byl schválen **Národní seznam 864 evropsky významných lokalit** soustavy NATURA 2000. Oblasti NATURA 2000 jsou nově vymezená území, která se nekryjí plně s dosud vyhlášenými kategoriemi zvláště chráněných území. Pro účely vytvoření soustavy NATURA 2000 byly na území České republiky vymezeny dvě biogeografické oblasti a to oblast kontinentální - tvoří většinu území ČR a oblast panonská - zasahuje pouze na jižní Moravu (viz. Nařízení vlády č. 132/2005 Sb.).

Počátkem roku 2005 předala ČR Evropské komisi **Národní seznam** všech 864 evropsky významných lokalit a kompletní údaje pro 38 ptačích oblastí. Lokality z Národního seznamu budou postupně zařazovány do **Evropského seznamu** a to na základě jednání na tzv. biogeo-

grafických seminářích. Pro panonskou oblast se seminář konal v září 2005 v Maďarsku, pro kontinentální oblast se bude konat na jaře 2006 v České republice.

Zařazení českých lokalit do evropského seznamu bude oznámeno ve Sbírce zákonů a orgány ochrany přírody o této skutečnosti budou pro dosud nechráněná území informovat vlastníky a nájemce pozemků a obce. Předpokládá se, že k tomu dojde nejdříve koncem roku 2006. Následně do 6 let musí být všechny nové lokality vyhlášeny za zvláště chráněná území, pokud nebudou chráněny smluvně.

Předběžná ochrana evropsky významných lokalit

Do doby vyhlášení za zvláště chráněné území nebo nabytí účinnosti předběžné ochrany platí tzv. předběžná ochrana podle § 45b zákona. Týká se lokalit nebo jejich částí, které leží mimo stávající chráněná území. Je zakázáno poškozovat evropsky významné a sporné lokality (sporná lokalita je lokalita, která byla

navržena na základě odborných podkladů, nebyla však zařazena do národního seznamu), přičemž se za poškozování nepovažuje řádné hospodaření nebo v případě smluvní ochrany činnosti dle smlouvy uzavřené s orgánem ochrany přírody.

Sledování stavu ptačích oblastí, evropsky významných lokalit a evropsky významných druhů

Sledování stavu evropsky významných lokalit podle § 45 f zákona je novou povinností všech orgánů ochrany přírody v oblasti jejich působnosti. Výsledky monitoringu zpracovává MŽP a periodicky předkládá Evropské komisi a veřejnosti.

Hodnocení důsledků koncepcí a záměrů ne evropsky významné lokality a ptačí oblasti

Hodnocení důsledků koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (§ 45 h a 45 i zákona) je nutné pro všechny koncepce nebo záměry, které by samostatně či ve spojení s jinými mohly významně ovlivnit území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Při hodnocení důsledků koncepcí a záměrů se postupuje podle zvláštních právních předpisů o posuzování vlivů na životní prostředí (zákon č. 244/1992 Sb., zákon č. 100/2001 Sb.). Orgán ochrany přírody vydá stanovisko do 15 dnů ode dne doručení žádosti. Orgány ochrany přírody příslušnými k vydávání stanovisek jsou krajské úřady a správy národních parků a chráněných krajinných oblastí.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti považuje ÚPÚ za nutné, aby při zahájení a v průběhu zpracování návrhu pozemkových úprav byly lokality a oblasti

NOVÁ KNIHA - KOMU PATŘÍ ZEMĚ

Václav Alexandr Mazín

„Komu patří země?“ – ptá se název jedné z nejpozoruhodnějších knih, které jsem v posledních letech četl. Autor shrnuje výsledky svých úvah, opřených o dlouholeté bohaté zkušenosti člověka, pracujícího se zemí, půdou, pozemky, přírodou a hledá formulace, kterými by sdělil odpověď. Václav A. Mazín patří v České republice k předním odborníkům na pozemkové úpravy, publikuje a přednáší toto téma na různých úrovních vědecké společnosti i státní správy. Je soudním znalcem v oboru, kterému zasvětil celý svůj život. Byl historicky posledním přednostou okresního úřadu Plzeň-jih a po zrušení okresních úřadů se vrátil opět na své předchozí pracoviště – do funkce vedoucího pozemkového úřadu v Plzni. Jako státní úředník a také jako křesťan si je vědom velké odpovědnosti, která je spojena se správou země, péčí o půdu a tvorbou i ochranou krajiny.

Daniel Haslinger

Kontakt: E-mail: gallo@cmail.cz

Tel.: 224 253 194

navržené v rámci soustavy NATURA 2000 zohledněny a to zejména proto, že se jedná o lokality, které se plně nekryjí s dosud vyhlášenými kategoriemi zvláště chráněných území. V případě, že se takové lokality v území řešeném pozemkovými úpravami vyskytují, může to mít vliv nejen na návrh plánu společných zařízení, ale také na případné směny pozemků jednotlivých vlastníků (v lokalitách zahrnutých do NATURY 2000 může být omezen způsob hospodaření). Z tohoto důvodu je třeba okruh dotčených orgánů státní správy (§ 6 odst. 6 zákona č. 139/2002 Sb.) doplnit o orgány příslušné k vydávání stanovisek o vlivu projektu či záměru na území NATURA 2000. Při každém **zahájení řízení** o pozemkových úpravách vyrozumí pozemkový úřad ve smyslu výše uvedených skutečností též příslušný krajský úřad (odbor životního prostředí) s požadavkem o stanovení podmínek k ochraně zájmů podle zvláštních právních předpisů (§ 6 odst. 6 zákona č. 139/2002 Sb.). Těmto úřadům je třeba rovněž předložit ke stanovisku **zpracovaný plán společných zařízení**. Do žádosti o stanovisko je třeba doplnit větu, že souhlasné stanovisko těchto orgánů nahrazuje opatření (rozhodnutí, souhlas, povolení výjimky) podle zvláštních právních předpisů (§ 9 odst. 10 zákona č. 139/2002 Sb.).

Tato povinnost rozšíření dotčených orgánů státní správy se týká všech zahájených i rozpracovaných projektů, pokud návrh pozemkových úprav nebyl vystaven k veřejnému nahlédnutí.

Platná legislativa přímo související se soustavou NATURA 2000:

1. Zákon č. 460/2004 Sb., úplné znění zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, jak vyplývá z pozdějších změn
2. Vyhláška č. 166/2005 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, v souvislosti s vytvářením soustavy NATURA 2000
3. Vyhláška č. 468/2004 Sb., o autorizovaných osobách podle zákona o ochraně přírody a krajiny
4. Nařízení vlády (NV) č. 51/2005 Sb., kterým se stanoví druhy a počet ptáků, pro které se vymezují ptačí oblasti
5. NV č. 132/2005 Sb., kterým se stanoví národní seznam evropsky významných lokalit
6. NV č. 530/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Nádrž vodního díla Nechanice
7. NV č. 531/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Žehuňský rybník – Obora Kněžičky

8. NV č. 532/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Orlické Záhoří
9. NV č. 533/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Libavá
10. NV č. 534/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Podyjí
11. NV č. 535/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Režabinec
12. NV č. 598/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Českolipsko – Dokeské pískovce a mokřady
13. NV č. 599/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Jeseníky
14. NV č. 600/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Krkonoše
15. NV č. 601/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Lednické rybníky
16. NV č. 602/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Novohradské hory
17. NV č. 603/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Jaroslavické rybníky
18. NV č. 604/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Hovoransko – Čejkovicko
19. NV č. 605/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Jizerské Hory
20. NV č. 606/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Rožďalovické rybníky
21. NV č. 607/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Údolí Otavy a Vltavy
22. NV č. 608/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Bohdanečský rybník
23. NV č. 609/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Hlubocké obory
24. NV č. 679/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Komárov
25. NV č. 680/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Třeboňsko
26. NV č. 681/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Šumava
27. NV č. 682/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Pálava
28. NV č. 683/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Labské pískovce
29. NV č. 684/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Křivoklátsko
30. NV č. 685/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Králický Sněžník
31. NV č. 686/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Horní Vsacko
32. NV č. 687/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Beskydy
33. NV č. 688/2004 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Doubovské hory
34. NV č. 19/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Boletice

35. NV č. 20/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Broumovsko
36. NV č. 21/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Bzenecká Doubrava – Strážnické Pomoraví
37. NV č. 22/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Hostýnské vrchy
38. NV č. 23/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Litovelské Pomoraví
39. NV č. 24/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Novodonské rašeliníště – Kovářská
40. NV č. 25/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Poodří
41. NV č. 26/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Soutok – Tvrdonice
42. NV č. 27/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Střední nádrž vodního díla Nové Mlýny
43. NV č. 28/2005 Sb., kterým se vymezuje ptačí oblast Východní Krušné hory

Použitá literatura a zdroje

1. NATURA 2000 - Otázky a odpovědi, AOPK s podporou MŽP, 2001
2. Hana Borovičková, Svatava Havelková – Nástroje ochrany přírody a krajiny, PLANETA – odborný časopis pro životní prostředí, Ročník XII, číslo 8/2005, MŽP
3. NATURA 2000 a les, Problémy a příležitosti, PLANETA – odborný časopis pro životní prostředí, Ročník XII, číslo 10/2004, MŽP
4. Internetové stránky Ministerstva životního prostředí, www.env.cz

■ NOVÉ KNIHY ■

Ing. Bohumil Kuba
Ing. Květa Olivová

KATASTR NEMOVITOSTÍ ČESKÉ REPUBLIKY

v 9. vydání se stavem k 1. 5. 2005

Ing. Bohumil Kuba
Ing. Květa Olivová

BYTY A KATASTR NEMOVITOSTÍ

v 7. vydání se stavem k 1. 8. 2005

V obou vydáních jsou nejnovější informace z dané problematiky. Obě knihy jsou k dostání v Právnickém a ekonomickém knihkupectví a nakladatelství LINDE Praha, a.s. Praha 1, Opletalova 35.

Tel.: 224 235 211
Fax: 224 211 073
E-mail: redakce@linde.cz

Ochrana půdy z pohledu resortu životního prostředí po vstupu ČR do EU

Václav Marek, Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 65, Praha 10

Půda patří mezi základní, přírodní složky životního prostředí. Je v podstatě neobnovitelným přírodním zdrojem, má schopnost rychle degradovat a proces regenerace a tvorby nové půdy probíhá velmi pomalu. Půda zajišťuje soubor významných environmentálních, sociálních a ekonomických funkcí důležitých pro život. Vývoj půdy je ovlivňován působením přírodních sil a člověka. Míra a charakter jejich působení pak ovlivňují kvalitu půdy. Kvalita obecně znamená schopnost půdy plnit zmíněné funkce. Vývoj půdního fondu lze hodnotit z několika hledisek. Vedle kvalitativních změn jsou významné i změny ve výměrách jednotlivých druhů pozemků. Aktuálním problémem, který je předmětem zvýšeného zájmu evropských institucí, je problematika degradace půd, převážně v důsledku nevhodných aktivit člověka. Neméně významným problémem, se kterým se dříve nebo později bude muset zabývat většina evropských zemí, je trvalý úbytek půdy – „greenfields“ a živelné šíření ploch zastavěných „brownfields“. Prostor volné krajiny bývá řazen mezi neobnovitelné přírodní zdroje určující kvalitu života.

V roce 2002 byla vypracována zpráva Komise pro Radu Evropského parlamentu, Ekonomický a sociální výbor a Výbor pro regiony nazvaná *Towards a Thematic Strategy for Soil Protection*. Ta určuje hlavní směry půdní politiky, definuje hrozby pro půdu, hodnotí politiky související s ochranou půdy a stanoví časový plán budování strategie ochrany půdy. Činnost komise navazuje na předcházející programové dokumenty zejména Úmluvu o boji proti desertifikaci z roku 1994. Boj s desertifikací představuje v evropských poměrech zejména prevenci degradace půd a snížení míry degradovaných půd. K úmluvě o desertifikaci se v roce 2000 připojila i Česká republika. V roce 2001 byl přijat dodatek č. 5 pro země střední a východní Evropy zaměřený zejména na spolupráci v ochraně půdy.

Zpráva komise se orientuje na hlavní degradační procesy, kam řadí erozi, pokles obsahu organické hmoty, lokální a difuzní znečištění půdy, záборы půdy, zhuštění (pedokompakci), pokles biodiversity, zasolení půd, záplavy a sesuvy půd. Jsou obavy, že nepříznivý stav a vývoj půd ještě zhorší probíhající klimatické změny. Uvádí se, že sledování vývoje stavu půd vyžaduje specificky orientovaný výzkum, průzkumy půd zaměřené na hodnocení vlastností půd, monitorování vývoje půd a provozování informačního systému o půdách. Připravená a projednávaná Evropská politika ochrany půdy je zaměřena na systematickou prevenci degradace půd. Požaduje integraci cílů ochrany půdy do resortních politik tak, aby se zastavily probíhající degradační procesy a v budoucnu významněji uplatnily zásady ochrany půdy ve všech souvisejících aktivitách. Přístup by měl mít jak regionální tak národní a evropský rozměr. Připravuje se soubor environmentálních opatření zaměřených na prevenci kontaminace půdy, požaduje se úprava legislativních předpisů pro nakládání s baňskými odpady, čistírenskými kaly a komposty. V České republice bude tento výčet doplněn i o sedimenty z vodního prostředí.

V Evropě bylo identifikováno více než 320 hlavních půdních typů, ty mají významné rozdíly chemických, fyzikálních a biologických vlastností, velké rozdíly jsou dokonce i na lokální úrovni. Diversita vyžaduje implementovat do politik ochrany půdy místní specifické problémy a přístupy k jejich řešení.

Pro sledování vývoje půd je důležitý systém monitorování půd na území Evropy nebo alespoň členských zemí EU. Cílem monitoringu půd je sledovat v čase, na stálých dobře definovaných a reprezentativních plochách, stabilní soubor vlivů a půdních vlastností a to stabilním souborem metodických postupů. Tyto metodické postupy bude potřeba sjednotit tak, aby stav a vývoj půd byl v evropském prostoru porovnatelný. Od devadesátých let je monitoring půd ve většině evropských zemí zajišťován. V České republice byly provedeny dva cykly půdního monitoringu, třetí se připravuje v roce 2006.

V bývalém Československu byl v 60. letech minulého století proveden rozsáhlý Komplexní průzkum zemědělských půd. Porovnáním půdních parametrů po čtyřiceti letech, stejnými metodickými postupy, můžeme velmi dobře hodnotit vývoj půd v regionech. Jde o tzv. retrospektivní (historický) monitoring. Ten ve vybraných územích provedl Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy. Je zřejmé, že některé půdy, vlivem degradačních procesů, výrazně změnily své parametry. Hlavním degradačním procesem je u nás eroze. Máme i řadu lokalit, kde půdy v důsledku melioračních opatření, hluboké orby a hloubkového kypření prodělaly proces zúrodnění.

Požadavky na ochranu kvality půdy se již v průběhu roku 2004 promítly do metodického pokynu Ministerstva životního prostředí ze dne 1. března 2004 k provádění ustanovení § 18 odst. 3 ve vazbě na ustanovení § 3 odst. 1 až 3 zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů. Účelem vydaného metodického pokynu je zajistit vyšší úroveň péče o půdu a nepřímo i o další složky životního prostředí, které jsou s půdou ve vzájemné interakci. Jde zejména o prevenci vnášení rizikových látek do půdy, omezení erozní ohroženosti půdy, prevenci poškozování fyzikálních vlastností půd zejména zhuťováním, účinnější kontrolu dodržování rozhodnutí vydaných v souvislosti s ochranou půdy a rozhodnutí ukládajících specifické režimy hospodaření na půdách. Metodický pokyn by měl přispět i k účinnější kontrole pozemků s dlouhodobější aplikací čistírenských kalů případně jiných rizikových materiálů vnášených do půdy.

V červnu 2004 byly učiněny rozhodující kroky k založení meziresortní pracovní skupiny pro řešení aktuálních problémů ochrany půdy v ČR. Její činnost navazuje na výsledky evropských pracovních skupin v rámci Soil Thematic Strategy a bude reagovat i na další úkoly v ochraně půdy. V pracovní skupině jsou zástupci resortů životního prostředí, zemědělství, vysokých škol, České pedologické společnosti a dalších organizací zabývajících se koncepčními úkoly ochrany půdy. Pracovní skupina by měla formulovat požadavky na vědu a výzkum a zejména zajistit nezbytný přenos národních koncepcí, politik a souvisejících požadavků do příslušných evropských komisí a jiných institucí. Týmová meziresortní spolupráce může lépe formulovat spektrum požadavků a potřeb České republiky na rozdíl od prezentace jednotlivců nebo izolovaných skupin.

Aktuálním úkolem, který přispěje k zvýšení účinnosti ochrany půdy na všech stupních státní správy, k formulování regionálních úkolů v ochraně půdy a kontrole vývoje půd je informační systém o půdách. Otázka poskytování informací se obecně v ČR stala předmětem skupinových zájmů a různých spekulací. Informace, vesměs pořízené ze státních prostředků, mají různou hodnotu a vypovídací schopnost. Nejasné podmínky nakládání s nimi jsou překážkou jejich racionálního uplatnění při výkonu státní správy i projekční činnosti. Pořizování, vali-

dace a poskytování informací je téma které bude vyžaduje přijetí nových pravidel a povinností vycházejících ze zákona.

S informatikou souvisí další projekt realizovaný v letech 2001 – 2004, nazvaný Edice půdních map v měřítku 1 : 50 000 v digitální podobě. Půdní mapy 1 : 50 000 měly být součástí souboru map geofaktorů životního prostředí vydaných Českým geologickým ústavem v 90. letech minulého století. Tehdy byly půdní mapy vyhotoveny přibližně pro polovinu území ČR v analogové podobě, druhá polovina půdních map nebyla dokončena podobně jako i další mapy reaktivity hornin. Proto bylo přikročeno k tomuto významnému a odbornou veřejností žádanému projektu, jehož nositelem je Agentura ochrany přírody a krajiny ČR. Výsledkem je digitální půdní mapa zobrazující mapované půdní jednotky v novém morfogenetickém klasifikačním systému pro území dnes více než poloviny České republiky. Zbývající území, zpracované v analogové podobě, vyžaduje aktualizaci klasifikačního systému a digitalizaci. Celá republika by měla být zpracována do digitální půdní mapy nejpozději v roce 2007. Mapy bude možné využít pro zpracování dalších aplikací sloužících pro ochranu půdy jako je na příklad systém komplexního hodnocení půd, ale i pro pozemkové úpravy.

Komplexní hodnocení půd, zahrnující hodnocení souboru produkčních a ekologických funkcí, je téma, které Ministerstvo životního prostředí zadalo v programu výzkumu a vývoje v období 1999 – 2000 k řešení Agentuře ochrany přírody a krajiny. Ta se řadou externích spolupracovníků předložila návrh metodického postupu, včetně katalogu hodnot funkčního potenciálu půd. Vypsání téma sledovalo, mimo jiné, novou lepší metodu pro rozhodování o změně využití pozemku nebo i změně druhu pozemku pomocí ohodnocení významu půdy na konkrétním stanovišti. To je aktuální nejen v souvislosti s uvažovanou transformací významné výměry zemědělské půdy pro nepotravinářské využití, ale i v souvislosti s úkoly v ochraně půdy, v ochraně přírody a krajiny a ochraně životního prostředí obecně. Lepší ohodnocení půd a pozemků by pomohlo i územnímu plánování a pozemkovým úpravám. Hodnocením produkčních a mimoprodukčních funkcí půd se zabýval i Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy. Hodnocení půd, zejména jejich mimoprodukčních funkcí, bude potřeba věnovat pozornost i v budoucím období.

Ochrana půd, která byla i v evropském kontextu, v systému ochrany životního prostředí opomíjena, by v následujícím období měla být postavena na úroveň ochrany jiných složek životního prostředí. Půdě je potřeba věnovat péči jaká se již dnes věnuje např. ochraně ovzduší nebo ochraně vod. Významně k tomu přispělo úsilí Ministerstva pro životní prostředí, ochranu přírody a jadernou bezpečnost Spolkové republiky Německo. Česká republika je jednou z evropských zemí, které mají pro ochranu půdy legislativní předpis a kde dlouhodobě úspěšně působí odborná výzkumná pracoviště. Může proto významně přispět v procesu sjednocování postupů a legislativních předpisů pro ochranu půdy v Evropě.

Pozvání na seminář **SPOLEK ZEMĚMĚŘIČŮ BRNO**

Pozemkový úřad Třebíč a Spolek zeměměřičů Brno si Vás dovoluji pozvat na již tradiční seminář

Pozemkové úpravy XII.

Seminář se uskuteční v Třebíči
dne **4. 4. 2006 v Kulturním domě FÓRUM**
od 8.00 hod. do 15.00 hod.

■ ■ STAVEBNÍ PRÁVO ■ ■

Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí

TEREZA TICHÁ A KOLEKTIV

Slovník pojmů užívaných v právu životního prostředí je společným dílem kolektivu autorů, odborníků (právníků) zabývajících se dlouhodobě jednotlivými oblastmi práva životního prostředí. Komentáře k jednotlivým pojmům proto obsahují jak teoretické poznámky, tak praktické zkušenosti s aplikací jednotlivých institutů práva životního prostředí, souvisejících s daným pojmem.

Cílem slovníku je umožnit snadnější orientaci v tak obsáhlém oboru, jakým je právo životního prostředí. Jelikož jde zároveň o obor, který zasahuje, resp. je úzce provázán s dalšími právními oblastmi (zejm. správní právo, dále pak občanské právo, obchodní právo, ústavní právo, mezinárodní právo veřejné a některé další), je nezbytné při jeho studiu a aplikaci podchytit vzájemné vazby a souvislosti.

Slovník může být dobrou učební i pracovní pomůckou. Jsou zde naznačeny významné vazby mezi jednotlivými oblastmi práva životního prostředí, resp. mezi právními odvětvími vůbec, a lze tak pochopit jednotlivé pojmy užívané v této oblasti. Tím, že se autoři zaměřili i na přesah významu pojmů do mimoprávních oblastí, a zabývají se též pojmy, které nejsou běžně v právní mluvě používány (patří spíše do technických, přírodovědných a jiných oborů), nicméně právní předpisy s nimi pracují a je definují, bylo dosaženo skutečně celistvého pojetí slovníku.

265 Kč

Zákon o posuzování vlivů na životní prostředí s komentářem

LIBOR DVOŘÁK

Cílem publikace je osvětlit právní aspekty procesu posuzování vlivů na životní prostředí, a tím napomoci k pochopení podstaty a smyslu tohoto institutu. Současně má publikace být i praktickým rádcem pro jednotlivé fáze celého procesu, a to pro odbornou i laickou veřejnost. Z tohoto hlediska je určena zejména investorům, pracovníkům orgánů veřejné správy a nevládním organizacím. Může být však užitečným zdrojem právních informací též pro autorizované osoby v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí, studenty středních a vysokých škol i pro širokou veřejnost.

Publikace obsahuje podrobný komentář k jednotlivým ustanovením zákona č. 100/2001 Sb., dále uvádí prováděcí předpisy k tomuto zákonu a rovněž vybraná ustanovení jiných právních předpisů, která se blíže týkají problematiky posuzování vlivů na životní prostředí. Je-li to vhodné v zájmu snadnějšího pochopení daného ustanovení, uvádí autor v rámci komentáře rovněž odkaz na příslušnou evropskou legislativu, která je zákonem č. 100/2001 Sb. transponována, resp. i na mezinárodní smlouvy v této oblasti, které Česká republika ratifikovala. V závěrečné části publikace je v českém jazyce uvedeno úplné znění obou směrnic Evropských společenství v oblasti posuzování vlivů na životní prostředí.

250 Kč

Zadávání staveb

Podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

JAROSLAVA SECHTEROVÁ, PETR SERAFÍN, VÁCLAV VAINDL

Publikace je odborným komentářem k zákonu č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů se zaměřením na veřejné zakázky na stavební práce. Zabývá se především pojmem veřejná zakázka na stavební práce, zadávací dokumentací stavby, druhy zadávaných řízení a jejich průběhem, kvalifikací dodavatelů a v neposlední řadě také hodnocením nabídek.

Je určena pro zadavatele veřejných zakázek i dodavatelskou sféru.

190 Kč

**Prodejny: ABF, a.s., Václavské nám. 29, Praha 1
ABF, a.s., Nádražní 55, České Budějovice
ABF, a.s., Americká 49, 301 50 Plzeň**

Pozemkové úpravy a využívání půdy pro zajišťování energetických potřeb venkovských regionů z místních obnovitelných zdrojů

Ing. Josef Vokáč, CSc., Ministerstvo pro místní rozvoj

Realita posledních let z nás učinila svědky, kteří mohou potvrdit, že zdaleka ne všechny venkovské oblasti mají takové půdní a klimatické podmínky, ve kterých lze provozovat efektivní a rentabilní výrobu zemědělských produktů použitelných pro výrobu nezaváděných potravin. Současně na druhé straně dochází ke značnému navyšování cen za pořízování energie z fosilních zdrojů ať vlastních (uhlí, potažmo elektřina), či, a to zejména, dovozových (plyn, ropa). Navíc se postupně snižuje zásoba fosilních zdrojů energie, které bohužel nejsou obnovitelné v reálném čase a tudíž jsou tyto zásoby energie konečné. Kromě toho živelné pohromy a teroristické akce působí na jejich znehodnocování při těžbě a navíc na poškozování příslušných zpracovatelských zařízení.

Tato skutečnost vede celou společnost ke hledání takových druhů energetických zdrojů, které nebudou bezprostředně závislé na těžbě a zpracování fosilních (konečných) surovin pro energetické a tepelné účely (uhlí, ropa, plyn). Jde tedy o to, jak využít možnosti obnovitelných energetických zdrojů dostupných pro spotřebitele, zejména pro jednotlivce, menší podniky a obce ve venkovských regionech. Řečeno jinými slovy, stojí otázka, jak zajistit nezbytné energetické potřeby spotřebitelů způsobem nezávislým na velkých dodavatelích fosilních druhů energie. Proto k zabezpečení potřebných energetických zdrojů pro konečného spotřebitele je potřeba neodkladně hledat nové možnosti a způsoby získávání zdrojů energie; zejména zdroje obnovitelné a zároveň podpořit některé opomíjené - někdy nepřesně nazývané „netradiční zdroje“.

V poslední době dochází ke snižování produkčních zemědělských ploch především v důsledku jednak snižování stavů skotu, prasat, drůbeže a jednak redukcí ploch cukrovky, brambor a pod. Kromě toho současně pokračuje tendence výrazného snižování nákupních cen za produkci zemědělské prvovýroby. Tato skutečnost otevírá prostor k využití zemědělských ploch pro pěstování plodin vhodných pro energetické účely.

Větší využití obnovitelných energetických zdrojů z biomasy by podstatně zlepšilo životní prostředí a současně omezilo vliv diktátu monopolních dodavatelů fosilních energií. Ve společných projektech zemědělců a obecních úřadů by se mohly navíc řešit problémy s odpady jejich využitím na energetické účely.

Prvovýrobci těchto bioenergetických obnovitelných produktů na venkově (zemědělci, lesáci a zpracovatelé odpadů) mají dostatečný potenciál pro výrobu energie nejen pro vlastní potřebu, ale i pro částečné pokrytí požadavků trhu. Zároveň by tento trend podpořilo využití energie ze všech biologických odpadů. Navíc

výsledky výzkumných a vývojových prací posledních let názorně dokumentují možnost vyrábět takové stroje, zařízení a jejich pohony, které budou z ekologického hlediska uzpůsobeny především na biopaliva a biooleje.

Tento článek si proto klade za cíl vyvolat skromnou apelaci na podporu vyhlášení nového mezirezortního programu s výraznou podporou fondů EU, který bude zacílen na využití energie z biomasy, což samozřejmě bude vyžadovat příslušný objektivně zacílený zásah do realizace komplexních pozemkových úprav.

O sledované problematice je v dostupné literatuře dostatek informačního materiálu, proto není důvod opakovat již notoricky známé skutečnosti, přesto se alespoň krátce zmíním o rozhodujících cílech, které by měl sledovat uvažovaný program. Níže uvedený přehled cílů není záměrně oceněn pořadím podle věcné či chronologické důležitosti, ale spíše připomíná či upozorňuje na předmětnou problematiku, na jejíž plnění by měl být zaměřen:

1. Zajištění ekonomické budoucnosti pro podnikatele v zemědělství tím, že bude dána větší možnost vzniku nových pracovních příležitostí a návazně dojde k zamezení snižování počtu trvale žijících obyvatel na venkově;
2. Využití všech dostupných potenciálních obnovitelných zdrojů pro potřeby venkova a tím snížení závislosti na národních i mezinárodních dodavatelích energií tak, aby byl venkov zabezpečen především energetickými potenciály obnovitelných zdrojů dostupných v místě;
3. Zaměření výzkumných a vývojových prací na realizaci projektů, které budou financovány z národních zdrojů a prostředků EU;
4. Zlepšení cenové efektivity pro spotřebitele u nakupovaných druhů fosilních energií zejména v kombinaci se slunečními, větrnými a vodními zdroji;
5. Odstranění problémů s přerušováním dodávek elektřiny včetně nebezpečí v důsledku teroristických destruktivních akcí. Využívání těchto zdrojů také zvýší pro mladou generaci přitažlivost bydlení na venkově;
6. Zkvalitnění a zvýšení úrovně životního prostředí cestou likvidace živočišných a rostlinných odpadů formou přeměny na energii;
7. Zavedení nových výrobních způsobů pro jiné plodiny na upravených pozemcích, které budou uzpůsobeny převážně na pěstování plodin pro energetické využití;
8. Vytvoření podmínek pro využití obnovitelných zdrojů energie pro společně zainteresované subjekty na venkově - obce, zemědělce, potravináře, pěstitelé a zpracovatele dřevní hmoty, malovýrobce energetických zařízení, penziony a pod.;
9. Snižování potřeby fosilních energetických zdrojů a jejich substituce obnovitelnými energetickými zdroji;

10. Omezení výměry ploch pozemků dosud využívaných na výrobu produktů pro potravinářské a krmné účely.

V současné době se obnovitelné zdroje pro energetické účely využívají na pokrytí přibližně 2,5% celkové spotřeby energie ČR. V roce 2030 by podle energetické koncepce přijaté v prognóze pro naši republiku měla energie vyrobená z obnovitelných zdrojů dosáhnout cca 15-16% celkové potřeby energie. Bude proto nezbytné aktivizovat potenciály a možnosti využívání biomasy, kde jsou dosud nevyužité značné rezervy oproti využívání energie z vodních toků, větru a sluneční energie. To znamená, že pro naplnění prognózy energetické koncepce bude nezbytné využívat místní zdroje biopotenciální energie ve všech regionech ČR.

Energetický potenciál biologických paliv našeho venkova (odhadovaný na hmotnost přibližně 7 mil. tun) by mohl kryt například veškeré tepelné potřeby v sídlech s počtem do 10 000 obyvatel. Navíc při účelovém využívání ladem ležící zemědělské půdy (více jak 500 tis. ha) se naskytá možnost uplatnit část produkce biopaliv na současném palivovém trhu.

Je nasnadě, že pro úspěšné naplnění cílů předpokládaného programu bude z hlediska vrcholového řízení nezbytné zapojit především věcně dotčené resorty tak, aby byly splněny cíle energetické koncepce zejména v oblasti využití biomasy jako obnovitelného zdroje energie. Jedná se o zabezpečení spolupráce mezi resorty MŽP, MMR, MZe, MPO a jejich příslušnými přímo řízenými či účelovými organizacemi a výzkumnými ústavy.

Proto v této souvislosti každý potenciální uživatel zemědělské půdy by měl neodkladně zvážit, jakou cestu zvolit při rozhodování o svých možnostech s ohledem na konkrétní podmínky v dané lokalitě. Navíc tato problematika bude předmětem zájmu mnohých výrobců a dodavatelů příslušných technologických zařízení z hlediska možnosti zapojení se do uvažovaného programu se státní podporou.

Na závěr si dovoluji vyjádřit přesvědčení, že se v příštím období podaří jednak připravit, ale hlavně zahájit realizaci mezirezortního programu podporovaného prostředky EU, který bude směřovat tyto prostředky do potřebných regionů a objektivně vybraných lokalit v České republice. Předpokládám, že se takový program stane jedním z motorů, který přispěje k oživení zaostávajících lokalit. Zejména v těch regionech, které jsou ekonomicky problémové a energeticky náročné na potřebu fosilních paliv, a že tato iniciativa bude zahrnuta do procesu realizace komplexních pozemkových úprav.

□ □ □

Nová společenská situace po roce 1990 a potřeba nového přístupu k oboru meliorací

Ing. V. A. Mazín, Pozemkový úřad Plzeň

Pohled na odvodňovací systémy v zemědělské krajině po roce 1990 se diametrálně změnil, což souviselo jednak se změnou politické situace ve světě a tím i agrární politiky našeho státu. I když po vstupu do EU v roce 2002 převládají z hlediska zájmů agrárníků stále stejné tendence nadvýroby a přímých dotací, které nevytváří podmínky pro restrukturalizaci výroby, celá agroenvironmentální společná politika EU má jasné nastavený směr. Jestliže chceme najít nový rozměr odvodňovacích systémů v současné situaci naší společnosti, pak je nutné se oprostit od všech reminiscencí a nostalgických vzpomínek či tendencí o rehabilitaci oboru a zformovat vizi či program odpovídající dynamickému vývoji evropského prostoru. Přitom je zřejmé, že postavení ČR má specifické podmínky pro svůj neobvyklý rozsah odvodňovacích systémů, kterým je nutné věnovat pozornost.

Právě pozemkové úpravy, které musely okamžitě, doslova ze dne na den, reagovat na diametrálně jinou politickou a sociální situaci v naší společnosti, jsou důkazem toho, že je nutné hledat nové, netradiční pohledy a postoje k problematice kulturní krajiny a lidí, kteří v ní žijí.

Nedostatečná reflexe oborových disciplín

Po 15-ti letech musíme konstatovat, že jak pozemkové úpravy, tak meliorace půdy, aplikovaná pedologie, krajinná ekologie, agronomie a další navazující obory si zachovávají své tradiční, zpozdlivé přístupy, které dostatečně nereagují na zásadní a rychle se měnící sociální jevy. Toto tvrzení lze dokumentovat na problémech, které vznikají při koordinaci prací v průběhu řízení pozemkových úprav, kde jednotlivé činnosti, prováděné odborníky z různých profesí, působí izolovaně, bez možnosti propojení do širších vazeb a nových dimenzí, které zpracovatel mnohdy ani netuší.

Dispozice pozemkových úprav pro hledání nových směrů

Vzhledem k tomu, že pozemkové úpravy jsou multifunkčním oborem, aplikační vědou a realizačním nástrojem všech krajinných plánů a projektů, potřeba nového formulování a definice této moderní vědní disciplíny je nezbytná. Fenomén pozemkových úprav v rámci vědních oborů a profesních disciplín je v tom, že integruje nejen příbuzné obory, jako je například agronomie a krajinná ekologie, ale i méně příbuzné obory, jako je geodézie nebo stavby polních cest.

Zásadní z hlediska oboru pozemkových úprav je velikost měřítka, která je v detailu geobiocénu, či konkrétního pozemku nebo parcely, to vše ale navrhované a projektované v širších územních vazbách vyšší jednotky, ať již povodí, mikropovodí, biochory nebo bonitované půdně-ekologické jednotky, či infiltrační zóny, případně zranitelné oblasti.

Pozemkové úpravy nabízí tedy v poloze teoretické to, co nemůže nabídnout

územní plánování, tedy dostatečně podrobné měřítko pro prostorově-funkční optimalizaci nezastavěné části krajiny nebo jinak řečeno regulační plán zpracovaný na základě prováděcí dokumentace, včetně majetkoprávního vyrovnání.

Zcela jedinečný rozměr oproti jiným vědním disciplínám má však pozemková úprava směrem k vazbám na člověka vlastníka, lépe řečeno správce či hospodáře, který v krajině žije a stará se o ni. Tento správce krajiny a půdy, tento vodohospodář a zemědělec se přímo zúčastňuje tvorby, navrhování, projektování, realizace a následné péče všech veřejně prospěšných opatření a staveb. To je ten rozměr kulturně-společenský. Tak, jako je nutné sbírat informace pro tvorbu nové krajiny přímo v terénu, nikoli v kanceláři či za laboratorním stolem, tak je nutné komunikovat přímo s lidmi, kteří spravují krajinu a všechny její subsystémy.

Lze proto s jistou rezervovaností nabídnout pozemkové úpravy jako platformu pro diskusi a prostor pro formulaci nových rozměrů v oborech, které se dotýkají krajiny. Jedině v rámci nově formulovaných a definovaných rozměrů integrujících přírodní a společenské vědy lze hledat odpovědi na problematiku zanedbaných a zapomenutých odvodňovacích systémů v kulturně české krajině.

Postavení odvodňovacích systémů v rámci řízení o pozemkových úpravách

Odvodňovací systémy jsou v rámci pozemkových úprav posuzovány jako určitá okolnost, břemeno či stavba. Z pohledu vlastníků ani uživatelů půdy jim není věnována větší pozornost, pokud jsou funkční. Jediný zájem vzbuzují

tehdy, jestliže poruchy na stavbách způsobují znehodnocení zemědělské půdy, která ztrácí produkční schopnost.

Zatím není ani věnována větší pozornost odvodňovacím systémům, které zhoršují vodohospodářskou bilanci v přírodě a kvalitě vody, i když již jsou k dispozici nové, moderní metody infiltrace zranitelných půd.

Zcela výjimečně pak probíhá realizace melioračních opatření v rámci pozemkových úprav, a to jen jako sporadické drenáže.

V průběhu pozemkových úprav vstupují odvodňovací systémy do řízení a projektování v následující podobě:

- 1) Stanovení podmínek od správních úřadů a správců:
 - informace o ZVS z archivu státem provedených akcí do roku 1990. Některé ZVS stanovují podmínku 6 m širokého manipulačního prostoru podél kostry odvodňovacího příkopu. Tento pruh je většinou součástí polyfunkčního pruhu navrhovaného jako bufer zóna nebo biokoridor. Výjimečně může ZVS dát informaci, že na odvodňovacím kanálu je navržena revitalizace.
 - informace je zapsána a zakreslena do výsledků průzkumů a rozborů, případně plánu společných zařízení
- 2) Přípravné geodetické práce
Šachty a objekty jsou zaměřeny a měly by se stát grafickou informací KN.
- 3) Průzkumné terénní práce
V rámci podrobných průzkumů může být identifikován zamokřený okresek půdy v různém stupni znehodnocení od dočasného povrchového až k trvalému zamokření stagnující podzemní vody s výskytem vlhkostních dřevin. Tento výsledek by od určité nedefinované velikosti měl být zaměřen a kategorizován jako „pozemek se sníženým využitím“. Dále by mělo být při průzkumech zohledněno plošné odvodnění v místech infiltračně zranitelných zón. Vliv odvodnění v těchto zónách na kvalitu vody je diskutabilní, z hlediska kvantity vody a celkové bilance povodí však vždy negativní. Při trvalém zamokření je pak pozemek delimitován dle kritérií mimo ZPF.
- 4) Nároky vlastníků – do soupisu ve sloupci poznámka je zapsaná informace o existenci systematické drenáže (plošné) na parcele nebo výskytu zamokření dle výsledků průzkumných prací.

5) Návrh s rozhodnutí

Jelikož efekt nebo negativní dopad odvodňovacích systémů jsou diskutabilní a ze strany vlastníků a uživatelů není větší zájem o tyto stavby pod zemí, nevyjadřují se v nárocích ani v návrzích finančně a také nejsou zohledňovány při výměnách pozemků. V rozhodnutí jsou pak odvodňovací systémy zmíněny v části odůvodnění, a to z hlediska zachování přístupů pro jejich údržby a opravy.

6) Některé zkušenosti s odvodňovacími systémy při realizaci pozemkových úprav

- revitalizace odvodňovacího příkopu (upraveného toku) buď v rámci koryta nebo i se zásahy do potoční nivy, což pozemková úprava umožňuje
- revitalizace zatrubněného melioračního odpadu formou převedení podzemního odtoku na povrch s tůněmi. Projekt revitalizace probíhá v rámci zpracování plánu společných zařízení a nového uspořádání pozemků
- vytvoření umělého wetlandu na „bouchače“ (zde je však nedostatek zkušeností a metodických pomůcek, jak tuto poruchu na odvodňovacím systému využít a stabilizovat tak, aby se dále nerozšiřovala)
- sporadická drenáž v rámci dočasné zamokřené „oku“
- odvodnění příkopem nebo drenem pláně polní cesty

Pokus o nastín možností hledání nového postavení nejen odvodňovacích systémů, ale celého krajinného inženýrství.

Aby bylo možné plnohodnotně využít všechny obory krajinného inženýrství v rámci nových společenských změn, je žádoucí:

- nový pohled z měřítka krajinné ekologie celých ekosystémů
- nová analýza dějů a jevů uvnitř ekosystémů, především v kulturní, zemědělské části krajiny
- definovat mezioborové bariéry a pokusit se vytvořit nadrezortní most, jak na akademické půdě a vědecké základně, tak v rámci profesních sdružení
- grantový systém na národní úrovni zaměřit více na podporu projektů zabývajících se aplikací známých principů, systémovou syntézou a realizací krajinnotvorných, půdoochranných a vodohospodářských opatření

Výstavba polních cest

Pozemkový úřad v Mladé Boleslavi

Jak jsme již informovali v minulém čísle časopisu „Pozemkové úpravy“, Pozemkový úřad v Mladé Boleslavi v letošním roce využil financí poskytnutých Evropskou unií v rámci Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství na výstavbu a rekonstrukci polních cest ve dvou katastrálních územích.

Polní cesty C2 a C3 v k.ú. Hrušov byly již zkolaudovány a začátkem listopadu protokolárně předány obci. Můžeme s potěšením konstatovat, že tato cesta o celkové délce 3,7427 km je plně využívána, zvláště uživateli přilehlých pozemků a místními občany jako vycházková trasa. Cesta se postupně dostává do podvědomí širší veřejnosti, takže se předpokládá i její využití jako cyklostezky, zvláště pak po realizaci navazující cesty v k.ú. Chotětov, kdy dojde k propojení obou těchto obcí.

Jako další byla vybudována polní cesta C7, objekt 1 v k.ú. Zdětín. Jedná se o hlavní polní cestu jednoruhovou s šířkou koruny 4 m. Délka vybudované cesty je 1,1396 km. V souladu se schváleným návrhem komplexní pozemkové úpravy se předpokládá její prodloužení až na délku 1,6319 km a napojení na cestní síť v k.ú. Chotětov. Pro zpřístupnění pozemků bylo vybudováno 5 sjezdů na přilehlé pozemky vpravo a 6 trubních hospodářských přejezdů DN 300 na pozemky vlevo.

Staveniště bylo stavební firmě předáno 23. 8. 2005. V té době byla již většina obilovin na sousedních pozemcích sklizena, takže nedocházelo k poškození porostů stavební technikou. Starosti nám trochu dělalo deštivé počasí počátkem září. V té době probíhala skryvka ornice v trase cesty a odstraňování dřevin. Další práce však již probíhaly za nádherného „babího léta“, takže naše obavy z nedodržení termínu ukončení stavby se naštěstí nevyplnily. Hotová stavba byla předána podle plánu 20. října a kolaudační rozhodnutí bylo vydáno dne 16. 11. 2005.

Cesta bude především sloužit k dopravě zemědělských produktů a hmot z okolních pozemků, ale bude rovněž plnit funkci vycházkové nebo cyklistické stezky. Zároveň bude polní cesta, respektive její podélný příkop, plnit funkci hydrologického prvku sloužícího k odvedení a zasakování srážkové vody z přilehlých pozemků. Severní strana cesty byla osázena stromy jeřábu ptačího a keři ptačího zobu, takže byl vytvořen i výrazný liniový prvek pro zvýšení ekologické stability a prostupnosti krajiny.

CELOSTÁTNÍ KONFERENCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ

Ústav urbanismu Fakulty architektury ČVUT v Praze a Katedra biotechnických úprav krajiny Fakulty lesnické a environmentální ČZU v Praze pořádají celostátní konferenci s mezinárodní účastí „Ochrana krajinného rázu – třináct let zkušeností, úspěchů i omylů“

Termín: 23.-24. 3. 2003

Místo: Praha, Kongresové centrum Masarykovy koleje ČVUT

Veškeré informace o konferenci včetně on-line přihlášky najdete na www.krajinnyrz.cz

Realizace společných zařízení pozemkových úprav, to nemusí být jen polní cesty

Pozemkový úřad Vyškov

Pozemkový úřad Vyškov měl v rámci své působnosti to štěstí, že již od roku 1997 mohl zahajovat navrhování pozemkových úprav „za cizí“, tedy za peníze investora a stavebníka dálnice D1 stavba 0133 Vyškov - Mořice, kterým je Ředitelství silnic a dálnic ČR, Závod Brno (ŘSD). Jednalo se o 5 výstavbou dotčených katastrálních území: Vyškov, Topolany, Hoštice, Heroltice a Ivanovice na Hané.

Dnes, stejně jako PÚ Prostějov, který se mohl pochlubit na celostátní poradě na konci letošního června, již pozemkové úpravy v okolí dálnice realizujeme. Kromě obslužných komunikací zařízení stavenišť, které korespondují s navrženými polními cestami v plánu společných zařízení, to byla v roce 2003 především stavba „Suchá retenční nádrže Topolany“ za cca 5,5 mil. Kč.

Největší a nejnáročnější stavbou, kterou se nám v tomto režimu podařilo zrealizovat je stavba stavba „Podjezd pod silnicí I/46 ve Vyškově“. Jeho cena včetně souvisejících objektů (Přeložka tranzitní kabelů, Úprava silnice I/46, Přejezd středního pruhu, Dopravní značení pro 3 fáze výstavby a Úprava odvodnění MÚK Vyškov) činí cca 27,7 mil. Kč. Stavba byla zahájena v květnu 2004 a dokončena v srpnu 2005. Výběrovým řízením byla na realizaci vybrána firma SKANSKA DS a.s., která nabídla nejnižší cenu.

Realizací podjezdu bylo umožněno zpřístupnění pozemků v k.ú. Vyškov mezi silnicí I/46 a novou dálnicí mimo veřejné komunikace a obnoveno původní zpřístupnění Topolan od Vyškova, které bylo přerušeno při výstavbě „staré“ dálnice D1 a navazující silnice I/46. Příčný profil podjezdu, odsouhlasený při projektové přípravě, umožňuje průjezd běžné zemědělské mechanizace a dopravy s další možností využití jako cyklostezka a účelové komunikační propojení podle zvažení následného správce jeho vozovky - města Vyškov, po dohodě s dotčenou obcí Topolany.

Komfortní propojení jmenovaných sídel bude až po realizaci rekonstrukce a opravy stávajících přejezdových cest, které jsou rovněž součástí společných zařízení KPÚ a jejichž dokončení se předpokládá v červnu roku 2006.

Ve všech smluvních, vzájemně upravených vztazích, bylo ŘSD ČR v roli objednatele č. 1 a současně financující stranou, MZe ČR, odbor ZAPÚ Vyškov v roli objednatele č. 2.

A na závěr:

Jak jsme si již zvykli. Okamžitě začaly stížnosti na provoz za humny v Topolanech vinou údajně motoristů z Vyškova.

My na to: Jak si upravíte omezení provozu je jen a jen na rozhodnutí samosprávy města Vyškova o obce Topolany.

Sdělení

V listopadu a prosinci 2005 vydalo Mze ČR – ÚPÚ dvě odborné pomůcky pro činnost pozemkových úřadů a pro potřeby odborné veřejnosti. Jde o následující:

- Aktualizovaný katalog vozovek polních cest, který nahrazuje v celém rozsahu bývalý katalog vozovek polních cest z r. 1998
- Metodické doporučení, „Údržba polních cest“

Kontaktní adresa (distribuce): ROADCONSULT – Ing. Ludvík Věbr, CSc., Trávníčkova 11, 155 00 Praha 5, tel.: 235 522 380, 224 354 420, 602 653 143, fax: 224 311 085.
E-mail: vebr@roadconsult.cz, vebr@fsv.cvut.cz, www.roadconsult.cz

Předpokládáme, že podrobné informace budou postupně zveřejněny v některém z dalších čísel v r. 2006.

redakce

Integrované hodnocení faktorů ovlivňujících erozní a odtokové poměry v povodí

Ing. Miroslav Dumbrovský, CSc.

1. Úvod

Povodně, které v roce 1997 a 2002 postihly rozsáhlé oblasti České republiky vyvolaly řadu otázek a protichůdných názorů ohledně dalšího postupu v otázkách řešení vodního hospodářství krajiny - zejména problematiky ochrany povodí proti nepříznivým účinkům povrchového odtoku.

V současné době jsou uplatňovány dva přístupy k budování protipovodňových opatření:

- tradiční technický postup, upřednostňovaný podniky Povodí spočívá, obecně vyjádřeno, v budování ochranných opatření v údolní nivě vodních toků (jako jsou nádrže, suché retenční nádrže, řízené inundace, úprava ohrázení, zvýšení hrází, oddálení hrází, prohlubování koryt, přemístění objektů a zařízení mimo inundační území, aplikace mobilních prvků ochrany)
- přístup, navazující na technická liniová a plošná opatření na vodním toku, dávající důraz na aplikaci systému komplexních opatření ochrany a organizace povodí a pozemkových úprav (jako je návrh technických, biotechnických, organizačních a agrotechnických opatření v ploše povodí), majících vedle protierozní a protipovodňové ochrany účinek ve zvýšení retenční schopnosti krajiny a zvýšení její ekologické stability.

Tyto na pohled odlišné přístupy však nejsou v protikladu (jak je někdy nesprávně mediálně prezentováno), ale naopak se vzájemně velmi účinně doplňují.

Před návrhem opatření však musí být podrobně analyzovány faktory, ovlivňující erozní a odtokové poměry, na základě kterých jsou následně vytvářeny v řešených povodích plochy a pozemky, které jsou zdrojem eroze a povrchového odtoku. Na podkladech této podrobné analýzy faktorů, ovlivňujících odtok z povodí, je v řešených povodích navržen celý systém komplexní ochrany a organizace povodí, v současné době nejvíce aplikovaný v procesu komplexních pozemkových úprav.

2. Metody

Z hydrologického hlediska je možné odtok z povodí uvažovat jako výsledek hydrologického cyklu, který je ovlivňován dvěma hlavními skupinami faktorů: klimatickými faktory a geomorfologickými faktory. Klimatické faktory zahrnují hlavně účinky různých druhů srážek, intercepci, evaporaci a transpiraci, v souladu s klimatickými podmínkami. Geomorfologické faktory lze rozdělit do dvou druhů: charakteristik povodí a charakteristik koryt toků. Charakteristikami

povodí jsou jeho velikost, tvar a průměrný sklon, propustnost půd, vegetační pokryv a využití území, přítomnost nádrží a bažin aj. Charakteristiky koryta se vztahují většinou k hydraulickým vlastnostem koryt, které ovlivňují průběh odtoku a určují kapacitu koryta.

V souvislosti s účelem, pro který se hodnocení erozních a odtokových poměrů v daném povodí provádí (např. podklady pro plány povodí, komplexní pozemkové úpravy, územní plánování, návrhy protierozních opatření na konkrétním pozemku, ochrana zastavěné části obce, apod.) je nezbytné volit optimální metodu řešení. Z tohoto hlediska je možné rozlišit dvě úrovně řešení:

- studie erozních a odtokových poměrů v regionálním a nadregionálním rozsahu
- studie erozních a odtokových poměrů v místním (lokálním) rozsahu

Studie erozních a odtokových poměrů v regionálním a nadregionálním rozsahu (povodí o velikosti řádově desítek až stovek km²) se zpracovávají především pro celkové bilance erozních a odtokových poměrů a transportu splavenin. Pro tento účel je vhodné použít prostředky GIS pro identifikaci faktorů ovlivňujících erozní a odtokové poměry a ve spojení s empirickým postupem (Univerzální rovnice ztráty půdy, součinitel transportu splavenin) a na základě průměrné roční ztráty půdy pro různé scénáře využití povodí, lze vypracovat mapy erozní ohroženosti. S využitím bonitovaných půdně ekologických jednotek, oblastních plánů rozvoje lesa, map souboru lesních typů a registrů produkčních bloků lze takto dále podrobně identifikovat hydrologické skupiny půd v zemědělské a lesní části povodí, hloubku půdního profilu a skeletovitost (zejména vymezení okrsků mělkých půd), stávající stav zastoupení jednotlivých kultur (zejména oblastí orných půd a trvalých travních porostů) a s využitím topografických podkladů ZABAGED lze vymežit formou digitálního modelu terénu DMT oblasti sklonitostních kategorií, např. plochy se sklonem nad 20-25%. S využitím uvedených analýz (vrstev GIS) a jejich topologickým propojením (např. plochy orné půdy ve sklonu nad 20% s okrsky svažitých mělkých a skeletovitých půd, plochy půd s nízkou rychlostí infiltrace - hydrologic-

ké skupiny C,D aj.) lze identifikovat plochy, které v povodí nejvíce přispívají ke zvýšené tvorbě povrchového odtoku, erozního smyvu a transportu splavenin a s tím spojeným zvýšeným transportem nerozpuštěných a rozpuštěných látek. To vše při možném variantním způsobu využití zemědělské a lesní části povodí s možnostmi grafických výstupů v digitální či analogové formě pro uživatele.

V rámci studie erozních a odtokových poměrů v místním-lokálním rozsahu (řádově v ha) se podrobně řeší jednotlivá dílčí povodí, elementární odtokové plochy až po jednotlivé pozemky, navrhuje se komplexní ochrana a organizace povodí, zejména protierozní a protipovodňová opatření a stanovují se základní parametry navržených prvků a objektů. Odtokové poměry lze podrobně analyzovat metodou čísel odtokových křivek CN, modelem DeSQ a erozní procesy kvantifikovat s využitím Univerzální rovnice ztráty půdy (USLE) a její revidované formy, tzv. RUSLE, případně simulačními modely pro jednotlivý svah (pozemek) - SMODERP, WEPP, EUROSEM, EROSION 3D aj.

Požadovanými výstupními informacemi jsou hydrologické (objem přímého odtoku, kulminační průtok) a erozní charakteristiky (míra erozního ohrožení), transport nerozpuštěných a rozpuštěných látek v jednotlivých částech povodí a v jeho závěrném profilu. Tyto údaje slouží zejména pro stanovení základních návrhových parametrů prvků a objektů komplexní ochrany a organizace povodí, zejména řešených v procesu pozemkových úprav.

3. Aplikace

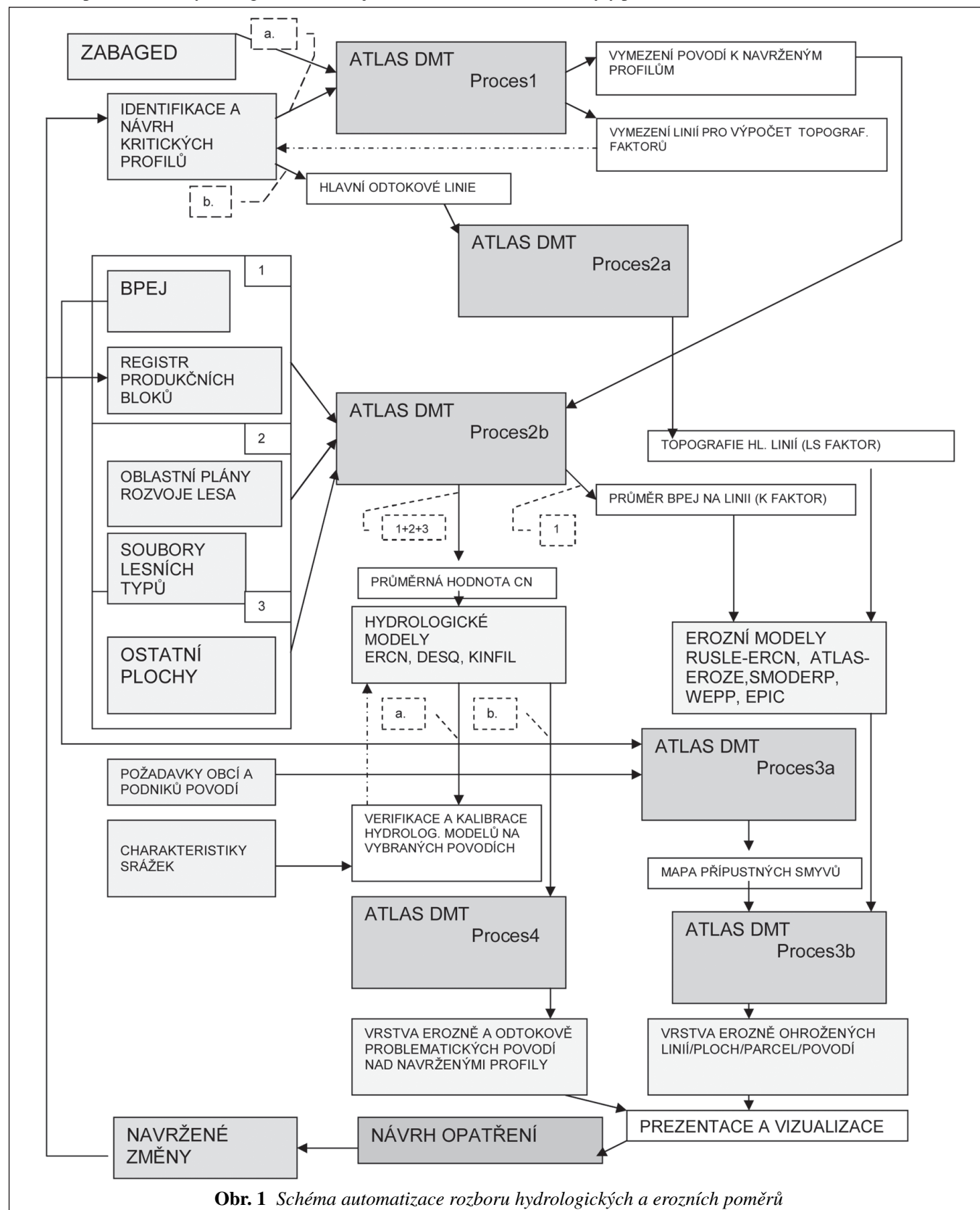
Uvedené metody byly autorem testovány a aplikovány při řešení studií a projektů v nadregionálním a regionálním rozsahu v povodí Luhy (studie „Návrh opatření pro eliminaci difúzního znečištění vodního útvaru řeky Luhy“, 2003), Opavy (studie „Obnova vodního režimu v krajině v povodí Opavy a Opavice“, 2004 a studie „Rozbor retenčního potenciálu povodí řeky Opavy s analýzou zastoupení a plošného rozmístění kultur“, 1998) a v povodí Horní Moravy (Projekt INTERREG IIIB etapa 05 „Optimalizace vodního režimu v povodí Horní Moravy“, 2003-2005) a v místním-lokálním rozsahu v povodí Tetěvského a Lichnovského potoka (KPÚ Lichnov), Šardického a Hovoranského potoka (KPÚ Šardice), Olešnického potoka (studie „Návrh protierozní a protipovodňové ochrany v povodí Olešnického potoka“, 2003) a při návrhu protierozní a protipovodňové ochrany intravilánu města Hustopeče (návrh plánu společných zařízení JPÚ Hustopeče, 2002).

V příspěvku jsou publikovány výstupy z integrovaného hodnocení faktorů, ovlivňujících odtokové a erozní poměry v povodí Čížiny, zpracované na základě navrženého a ověřeného postupu zobrazeného na obr. 1.

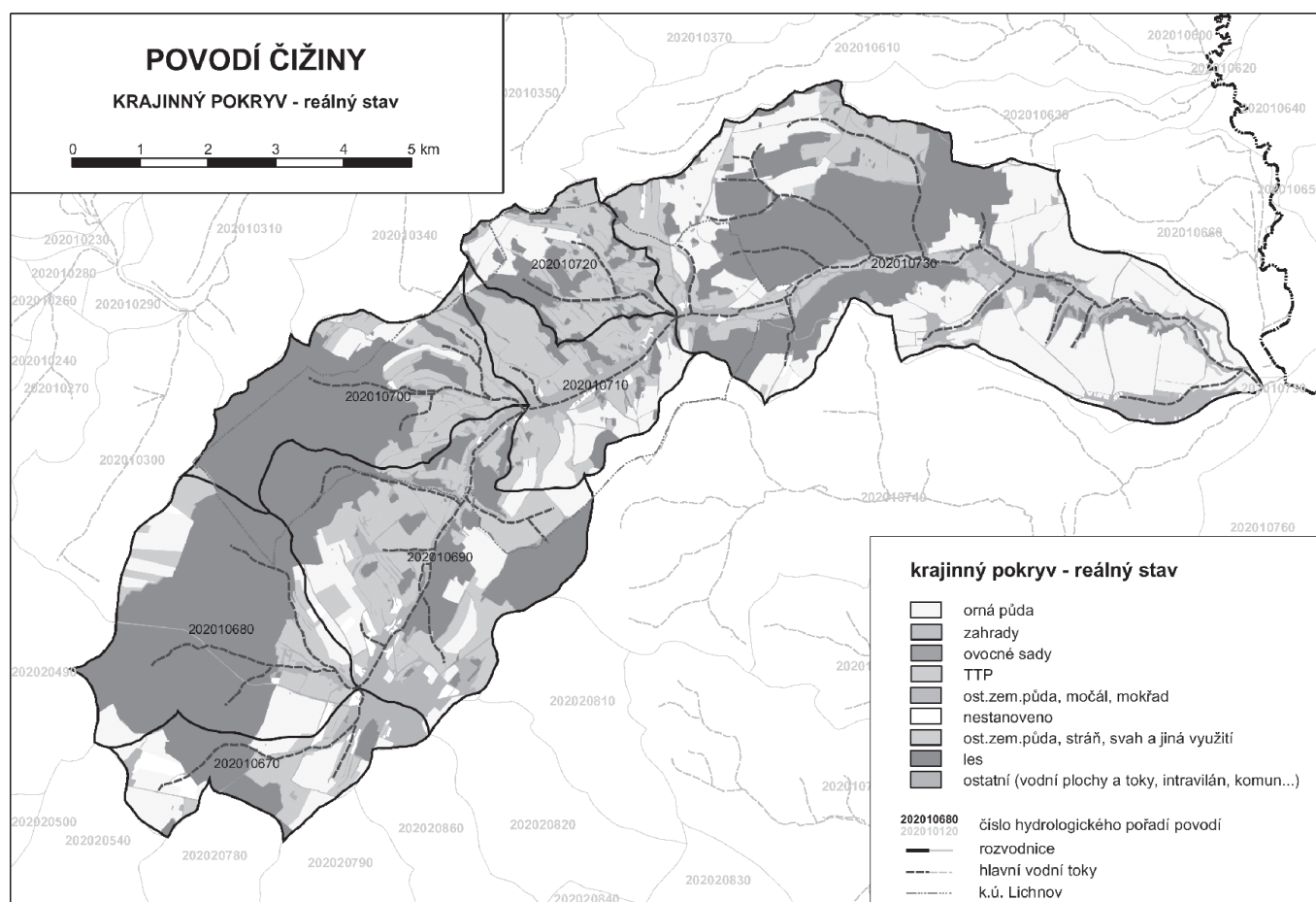
Základním podkladem pro digitální zpracování rozborových podkladů a návrhu komplexní ochrany a organizace

povodí byla Základní báze geografických dat (ZABAGED) jako digitální topografický model, integrující prostorovou složku vektorové grafiky s topografickými relacemi objektů a složku atributovou, obsahující popisy a další informace o objektech. Doplnkové informace, resp. identifikátory některých typů objektů (vodstvo, komunikace) byly pře-

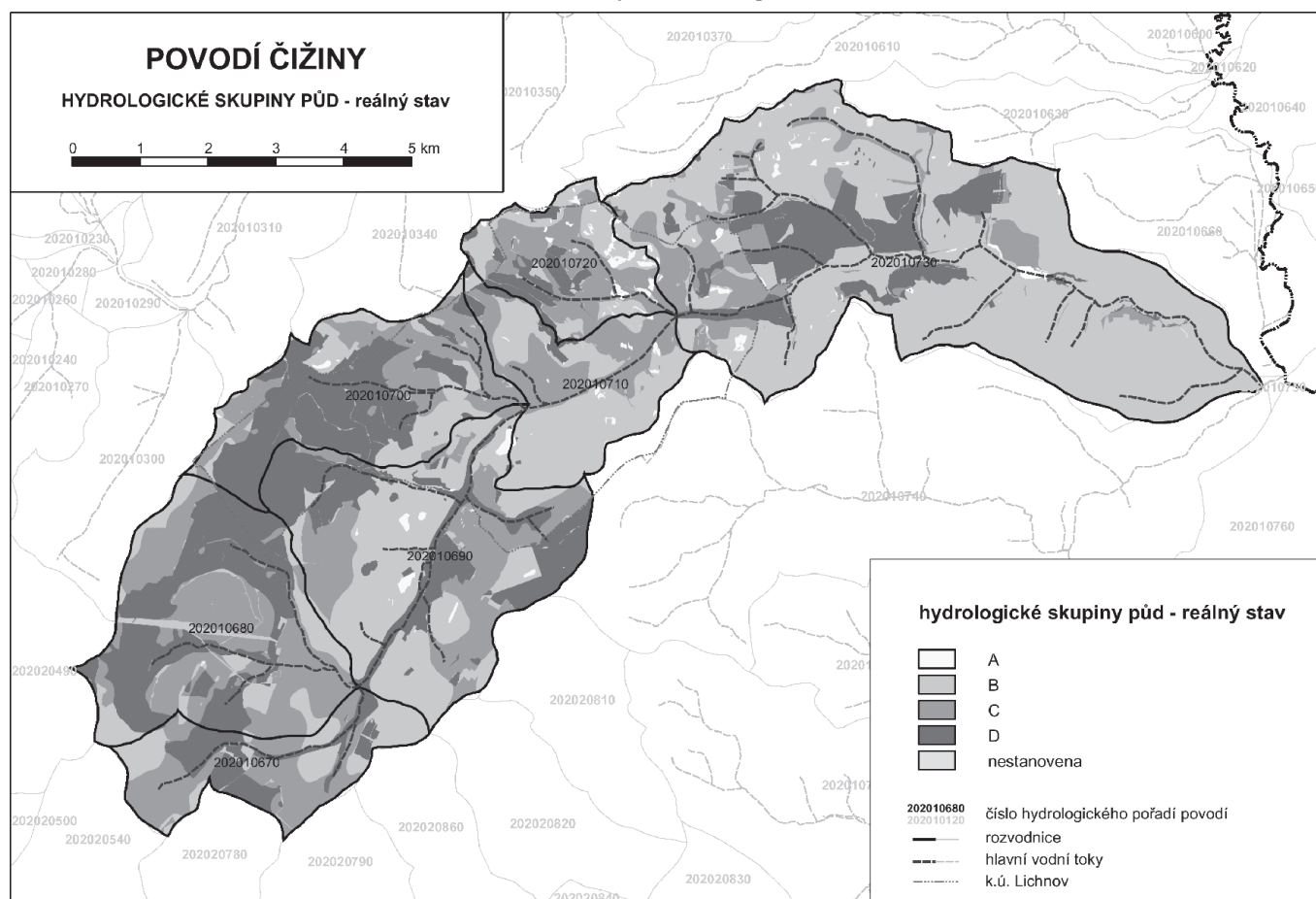
bírány z databází jejich odborných správců. Výškopisná složka vybavená vektorovým souborem vrstevnic umožňuje vytvářet účelově digitální model terénu. Pro menší území, vybraná k řešení pozemkových úprav, např. při KPÚ v k.ú. Lichnov bylo pro DMT použito výškopisné zaměření pořízené v rámci zaměření skutečného stavu.

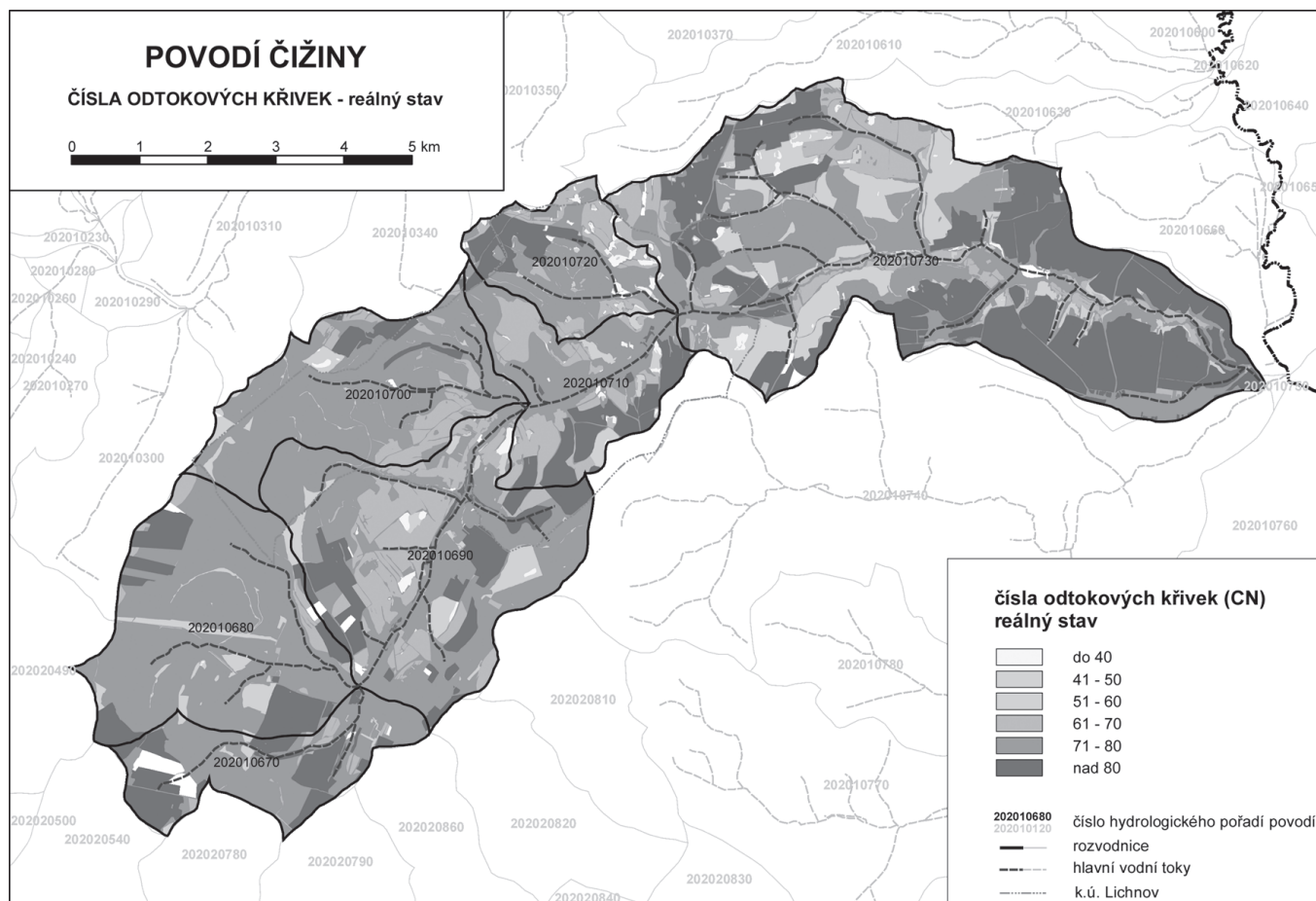
Obr. 1 Schéma automatizace rozboru hydrologických a erozních poměrů

Obr. 2 Identifikace druhů pozemků

Obr. 3 Plošné zastoupení hydrologických skupin půd v povodí Čížiny

Obr. 4 Hodnoty CN v povodí Čížiny

Pro stanovení průměrné hodnoty CN na zemědělské části povodí jsou nezbytné -vrstva BPEJ a vrstva registru produkčních bloků IACS (pro identifikaci aktuálního rozmístění jednotlivých druhů pozemků), (viz. obr. 2), na základě kterých se stanoví plošné zastoupení jednotlivých druhů pozemků v řešeném povodí, vč. plošného zastoupení hydrologických skupin půd (viz obr. 3).

Jestliže měly být stanoveny hodnoty CN (viz. obr. 4) v celém povodí Čížiny, nemohl být opomenut lesní půdní fond. Bonitované půdně ekologické jednotky jsou vymezeny pouze na zemědělských půdách; o lesních půdách, jejich půdním klasifikačním typu, jejich hloubce, skeletovitosti a zrnitostním složení je známo mnohem méně. K analýze hydrologických parametrů lesních půd byly využity podklady, zpracované ÚHUL Olomouc, v rámci jejich spolupráce na autorem vypracované studii (pro Město Krnov a vybrané obce) „Obnova vodního režimu v krajině v povodí Opavy a Opavice“, 2004.

4. Závěr

Ochrana a organizace povodí před nepříznivými účinky povrchového odtoku a povodněmi není nikdy absolutní. Strukturální opatřeními však lze výrazně omezit erozní smyv a transport splavenin

a částečně omezit povodňové kulminační průtoky, transformovat povodňovou vlnu a tím příznivěji ovlivnit časový průběh povodní.

Pro efektivní ochranu před povodněmi je třeba nalézt vhodnou kombinaci opatření v krajině, která zvyšují přirozenou akumulaci a retenci vody v území a technických opatření k ovlivnění povodňových průtoků. Návrhy k ochraně před povodněmi je třeba navrhovat na základě dat o geomorfologii území, vegetačním pokryvu, složení půdy a moderních informačních technologií, umožňující modelování povodní, tj. informací, které zpřesňují vymezení rozsahu ochrany povodí a zároveň dovolují posuzovat účinnost zvolených opatření. Pozemkové úpravy poskytují dostatek nástrojů k návrhu protierozních a protipovodňových opatření, a to zejména v případě ochrany povodí při přívalových srážkách a také do určité míry pro ochranu před povodněmi vzniklými v důsledku extrémních úhrnů srážek.

V prvním případě je návrh protipovodňových opatření založen na důsledné protierozní ochraně půdy, která je povinnou součástí každého projektu KPÚ a uplatňuje se v rámci návrhu polyfunkční kostry plánu společných zařízení, sestávající zejména ze vzájemně propojených dopravních, ekologických, protie-

rozních a vodohospodářských opatření s důrazem na řešení odtokových poměrů.

V druhém případě, tj. při ochraně před povodněmi vzniklými v důsledku extrémních úhrnů srážek se také do jisté míry uplatní navržená komplexní ochrana povodí, ale hlavní možnosti poskytují KPÚ při uspořádání vlastnických práv v inundačních územích zaplavovaných při povodních v suchých nebo i v trvale zatopených nádržních prostorech, jakož i v případě realizace dalších, zejména liniových technických prvků protipovodňové ochrany. Přitom je možno v maximální míře využít státní a obecní půdu, kterou lze umístit právě do těchto území a omezit tak krajní způsob vyvlastnění soukromých pozemků ve veřejném zájmu.

Použitá literatura

JANEČEK, M. a kol.: Ochrana zemědělské půdy před erozí. ISV nakladatelství Praha 2002, ISBN-85866-85-8Ú.

DUMBROVSKÝ, M.: Možnosti automatizace rozborů hydrologických a erozních poměrů v procesu komplexních pozemkových úprav s využitím GIS. Časopis Pozemkové úpravy MZe ČR ÚPU, 2002, č. 42, s. 15 - 17. ISSN 1214-5815.

DUMBROVSKÝ, M.: Využití DMT pro rozbor erozních a odtokových poměrů v KPÚ. Sborník z konf. GIS Seč 2002, ISBN 80-86143-23-06.

Půda je naším největším bohatstvím

Ing. Zdeněk Vašků, CSc.

Pole – neprodávej ho, vole!

[Česká lidová sentence z dob, kdy ještě v Československé republice na zemědělské výrobě bezprostředně existenčně záviselo 5 400 000 obyvatel, což odpovídalo 40 % celkového počtu obyvatel tehdejšího Československa]

Vznik a zánik národů ovládá tentýž zákon. Ztráta úrodnosti půdy způsobuje jejich úpadek, udržení úrodnosti půdy je základem pro jejich stabilitu, bohatství a moc.

[Justus Freiherr von Liebig]

...Oráč roli přeorává, brázdečky z kraje do kraje vrší a jejich konců ani nedohlédneš; dubové kořání vyvrací a veliké kameny na dno brázd svaluje. Zapraženu má kobyliku plavku, ohon se jí vějířem nad zemí rozestírá a hřívá bujně ve větru kolem hlavy vlaje. Uzdy má hedvábné, pluh pevný javorový, kleče štíhlé dubové, radlici z čistého stříbra a vidlice na radlici se do ruda ryzím zlatem třpytí...

[Kyjevské byliny: O bohatýru Mikulovi Seljaninoviči]

Půda jako polyfunkční kategorie

Půda je zvláštním hybridním přírodním zdrojem. V přírodních ekosystémech a při řádném způsobu obhospodařování nabývá vlastností **trvale udržitelného přírodního zdroje**. Jako složitý otevřený systém je však úzce spojena s okolním prostředím, stává se akčním polem lidské činnosti a je proto i přírodním zdrojem potenciálně snadno **znehodnotitelným**. Např. např. v důsledku určitých kořistnických extrémních forem exploatace může nabýt i charakter **přírodního zdroje vyčerpateľného neobnovitelného** (viz následující tabelární přehled *Rychlost vzniku půd...*).

Půda je také biofyzikální a v našich podmínkách spíše častěji kulturně biofyzikální, to je regradovaná, **složkou životního prostředí**. Stále zcela nezastupitelné jsou funkce půdního prostředí, které ve své součinnosti umožňují základní metabolický proces naprostě většiny fotoautotrofních organismů této planety – produkci biomasy. Je proto základním prostředkem zemědělské a lesnické prvovýroby. Půda je také ale podstatou území státu, tedy jeho státní svrchovanosti a nezbytnou základnou a předpokladem pro rozvoj hospodářského a společenského života jeho obyvatel. **Je zvláštní polyfunkční kategorií** s mimořádným významem národohospodářským. Je výrobním prostředkem, zbožím a tudíž předmětem vlastnictví. Často si však ani neuvědomujeme, jak úzce s tímto vlastnictvím souvisí jiné často silně emocionálně nabitě slovo – vlast. A ještě méně známý je význam a využití půdy jako cenného přírodního a civilizačního archivu.

V současné době se zákonitě stále více dostávají do popředí ty funkce půdy, které přispívají k posilování stabilizačních environmentálních procesů v krajině (pozitivní ovlivňování látkového koloběhu, neutralizace a přeměna látek v přírodě, pufrovační a samočistící procesy,

zlepšování vodohospodářských vlastností krajiny, prostorová základna pro nejrozumnější aktivity člověka, zdroj surovin), dále funkce a úlohy půdy využitelné pro zachování či obohacení diverzity kraji-

ny, to je rozmanitosti nejen rostlinných a živočišných druhů, ale i rozmanitosti přírodní a kulturní krajinné mozaiky a její a kulturní, historické, sociální a zdravotní funkce. Přitom žádná z těchto funkcí půdy nemůže být automaticky priorizována. Proto při posuzování významu půdy, jejích funkcí a její ochrany je nutné odpoutat se od veškerých úzkých resortních přístupů.

Ochrana půdy se mimochodem z celosvětového měřítka stala jedním z hlavních úkolů ochrany přírody. Právem je na ní kladen značný důraz i v nových koncepcích zemědělské politiky států Evropské unie. EU dokonce dospěla tak daleko, že v rámci zaváděných ekonomických podpůrných systémů přistupuje k oddělení zemědělské výroby od půdy (tzv. decoupling) a upřednostňuje komplexní přístupy péče o půdu (cross – compliance). Rámcově řečeno, zcela dominuje celkové zaměření na prostorově vymezené potenciály nejvýznamnějších funkcí půdy, které nejsou zatíženy zjednodušenými odvětvovými zájmy či jed-

Rychlost vzniku půd na některých horninách udávaná podle různých literárních pramenů

Hornina	Autor údaje	Místo stanovení	Rychlost tvorby půd [mm. rok ⁻¹]	Doba vzniku 1 cm půdy [roků]
Hydrické nepevněné sedimenty	E. Z. Harrison – A. L. Bloom, 1977	USA, Connecticut	2,0-6,6	1,5-5,0
Eolické písčité sedimenty	A. Bertrand, 1959	USA	1,75-2,5	4,0-5,7
Vrchovištní rašelina	E. Firbas, ?	Švábsko	1,0 – 1,8	5,5 – 10,0
Morénové sedimenty	A. Bertrand, 1959	USA, Indiana	0,01-1,0	10,0-1000
Pyroklastika	J. Van Baren, ?	Indonézie	0,7	14,
Vulkanický popel	R. L. Hay, 1960	Indonézie	0,4	25,0
Jezerní sedimenty	Z. Kukal, 1970	Švédsko	0,2–0,4	25,0–50
Nepevněné sedimenty – průměrná hodnota	H. W. Menard, 1974	USA, Severní Karolina	0,26	38,5
Vápenec	V. V. Dokučajev, 1885	Rusko, Petrohradská obl.	0,13–0,16	62,5–76,9
Vápenec	J. G. Goodchild, 1890	Velká Británie	0,05–0,1	100,0–200,0
Morénové sedimenty	H. Kohnke, ?	USA	0,055	181,8
Žula	D. C. Barton, 1916	Egypt	0,001–0,002	5000,0 – 10 000,0
Žula	H. F. Garner, 1974	Výhodné klim. podmínky	0,0015	6666,7
Průměrné příhodné substrátové poměry	E. Zeuner, 1958	Evropské mírné pásmo	0,1	100,0
Průměrné příhodné substrátové poměry	H. H. Bennet, 1955	USA	0,02 – 0,15	66,7 – 500,0
Průměrné příhodné substrátové poměry	Z. Kukal, 1964	Česká republika	0,1	100,0
Průměrné příhodné substrátové poměry	J. Drbal, 1965	Česká republika	0,125 – 0,2	50,0 – 80,0
Průměrné příhodné substrátové poměry	V. Veselý, 1970	Česká republika	0,05	200,0

nostrannými zájmy komunit. Pro dosažení těchto cílů má klíčový význam zavedení systému IACS (integrovaný administrativní a kontrolní systém) a zejména jeho součást LPIS (Land Parcel Identification System), které umožní přesně cílenou podporu prioritních věcných zájmů ochrany půdy.

Zdá se, že počátek tohoto tisíciletí je možno považovat za období radikálního nástupu odborné a decizivní sféry EU k vytvoření základních podmínek pro ochranu půdy. Výchozím materiálem se v této souvislosti stala velmi kvalifikovaně zpracovaná **Zpráva o stavu půd Evropy**, která byla schválena Radou Evropy a Evropským parlamentem v dubnu 2002. Každý hektar naší půdy je v této souvislosti i součástí půdních zdrojů EU a každý místní deficit ochrany a péče o půdní fond bude i deficitem tohoto celku. Nedotknutelnost vlastnických práv, zejména extrémně liberální pohledy na jejich výkon z hlediska tržního hospodářství, nesmí vyústit v poškozování jiných vlastníků, přírody, kulturních hodnot, životního prostředí a lidského zdraví.

Léčba půdou

Nebude bez zajímavosti, zmíním-li se v této souvislosti též o teorii ovlivnění imunitního systému člověka půdou, lépe řečeno přirozeným složením společenstev půdních organismů. Významný posun znalostí na tomto úseku lidského vědění znamenala především téměř třicetiletá vědeckovýzkumná práce Johna Stanfорта, rozpracovaná např. Radko Djukanovitzem a dalšími. Její podstatou se stala prokázaná zjištění, že některé půdní mikroorganismy (např. *Mycobacterium wacke*), žijící v přirozeném prostředí půd, mají pozitivní vliv na upevňování lidského zdraví posilováním imunitního systému člověka. Obsahují totiž ve svých buněčných stěnách látky, které pozitivně ovlivňují a usměrňují imunitní reakce.

Rodíme se tedy s hardware, který potřebuje pro svoji správnou funkci zcela konkrétní software. Toto lze ovšem stále obtížněji získávat v umělém prostředí betonů měst, průmyslových a těžebních aglomerací, zprůmyslňovaných vysoce intenzivních zemědělských podniků (s vysokými vstupy prostředků, energie, umělých hnojiv, pesticidů a lidské práce) a antroposolů. Tím je také vysvětlitelné neobyčejně vysoké zastoupení alergických onemocnění, astma a jiných civilizačních chorob u soudobého obyvatelstva. Tato – tedy vlastně porucha imunobiologického systému, zapříčiněná absencí „zdravé půdy“ v životním prostředí moderního člověka je tudíž i „léčitelná zdravou půdou“ – konkrétně očkováním specifickými látkami připravenými z určitých půdních mikroorganismů.

Hydrologické funkce půdy

V souvislosti s nastupujícími klimatickými změnami se stále ve větší míře očekává uplatňování tzv. eratických klimatických vzorů. V našich přírodních podmínkách do této kategorie povětrnostních situací náleží především **zvýšený výskyt přívalových dešťů** (a s ním související výskyt bleskových povodní a zvýšené nebezpečí vodní eroze půdy), **zvýšený výskyt trvalýchněkolikadenních srážkových období** (výskyt povodní s vysokými kulminačními průtoky, vodní eroze půdy, půdní sesuvy a svahové pohyby, poškozování půdy, plodin a kultur zamokřením), **vyšší četnost výskytu tzv. nahodilého sucha** (podmíněného přirozeně se vyskytující časovou a plošnou nerovnoměrností výskytu srážek a zvýšeným výparem a transpirací).

Shodneme se jistě na tom, že proti ničivým účinkům takových důsledků globálního oteplování, jakými jsou zvýšený výskyt ničivých bouřek a vichřic či zvýšený výskyt tornád budou naše potencionální profylaktická opatření limitována. Ovšem proti celé škále jiných nepříznivých důsledků, které budou důsledkem globálních klimatických změn, nejsme zase zdaleka tak bezbranní (vyšší ohrožení půdy vodní erozí, bleskové povodně, půdní sesuvy a svahové pohyby, poškozování zemědělských kultur a plodin zamokřením a průsušky).

V této souvislosti bych chtěl na prvním místě upozornit, že nejvýznamnějším „vodo hospodářským zařízením“ je právě dobře fungující globální ekosystém půdy. Jen 100 cm mocná povrchová vrstva našich modálních půd může být na ploše 1 km² schopna zadržet v průměru 300 tisíc m³ vody. Pro ilustraci je to vodní zásoba, která by 100 lidem při každodenní spotřebě 400 l vystačila zhruba 20 let. A přitom ještě navíc dalších 30 až 50 % objemu vody nad toto množství je půda schopna ovlivnit retenčně, to znamená dočasně zadržet a postupně uvolňovat k od toku.

Půda je tedy zcela zásadním způsobem schopna ovlivňovat vodní režim krajiny. A právě v našich přírodních podmínkách se půdní prostředí může stát rozhodujícím účinným médiem, které je s to do značné míry vyrovnávat negativní důsledky na jedné straně nespojitého a na straně druhé silně nárazového výskytu atmosférických srážek. Příznivé hydrologické vlastnosti půdy umožňují nejenom plynulé kontinuální zásobování suchozemských rostlin vláhou, ale i široké vodo hospodářské využití vody: bez půdy by se voda po většinu roku na zemském povrchu vyskytovala jen občasné v efemérních tocích typu vádí, arroyo či creek. Zde je také nutno hledat vysvětlení, proč dešťové srážky vypa-

dávající v biomech pouště a polopouště se tak neochotně vsakují a proč na některých pouštích USA paradoxně zahyne víc lidí utopením nežli žízní.

Právě proto péče o půdu a o krajinu, to je posilování jejich **retenčních, akumulčních, infilukčně infiltračních, protierozních a drenážních funkcí** je nejučinnějším nástrojem, pomocí kterého můžeme důsledky klimatických změn do značné míry mírnit, vyrovnávat nebo i – v našich přírodních podmínkách – zcela eliminovat.

Prodej půdy cizincům

Každý jistě četl o mytickém obru Antaiovi, synovi bájněho boha Poseidóna, který byl neporazitelný, pokud se ovšem přimyká ke své matce – Zemi. Obdobnou myšlenku lze sledovat i v ústním podání šířených – zpívaných a deklamovaných – národních eposech Ruských či Kyjevských bylin (= *byliny* ve významu *líčení co bylo*) o skutečně nepřemožitelného bohatýra Mikuly Seljaninova (viz ukázkou v úvodním motto tohoto příspěvku). Jsou krásným alegorickým obrazem rolnického stavu, jako někdejší rozhodující demologické složky společnosti. On to byl, kdo vzdělává půdu, činil zemi úživnou a obyvatelnou a hájil ji proti nepřátelům. A v tomto sepětí s půdou a zemí zůstával národ jako takový nepřemožitelný, neporazitelný.

Pozoruhodný a svým způsobem stejně neuvěřitelný a obdivuhodný byl i reálný historický vývoj českého národního obrození. I ten by nebyl tak triumfálně úspěšný, pokud by nedosáhl mimořádně silné podpory u venkovského obyvatelstva, pracujícího na půdě. Velice výstižně to ostatně vyjádřil pokračovatel Františka Palackého, politik a národohospodář a jeden z hlavních organizátorů českého národního života v druhé polovině 19. století František Ladislav Rieger. Ve svém slavnostním projevu při odhalení pomníku bratrancům Veverkovým v Pardubicích roku 1883 prohlásil: „*Český národ v nerovném boji se svými utlačovateli vytrval a zvítězil, protože vytrval a zvítězil český sedlák, neboť bratřenci Veverkové dali českému lidu do rukou nejmocnější zbraň proti jeho utiskovatelům – železný pluh*“.

Zde lze mimochodem sledovat jistě závažné podněty k zamýšlení v souvislosti se současně zvažovanými ochrannými legislativními mechanismy uvolňování prodeje půdy cizincům. Především se jako logická jeví vazba stanovení doby odsunutí možnosti volného nákupu půdy na proces vyrovnávání základních ekonomických podmínek zemědělství v ČR s podmínkami, které existují v zakládajících státech EU.

Príspevek k technologické a ekonomickej stránke výsadb dřevin v zemědělské krajině

Ing. Martin Weber, Ing. Jiří Dostálek, CSc., VÚKOZ Průhonice

V letošním roce byly publikovány první souhrnné výsledky z tříletého sledování pokusných výsadb dřevin na lokalitě Valová v katastru obce Bedihošť u Prostějova. VÚKOZ Průhonice zde ve spolupráci s dalšími institucemi provádí dlouhodobý výzkum zaměřený na hodnocení technologických aspektů výsadb mimoprodukčních porostů dřevin v zemědělské krajině.

Cíl výzkumu

Cílem je ověřit použitelnost vybraných technologických postupů k zakládání a péči o výsadby dřevin a vyhodnotit jejich ekologické a ekonomické dopady. Výzkum je zaměřen zejména na porovnání rozdílných způsobů založení výsadb dřevin z následujících hledisek:

- celkový vývoj založených porostů se zaměřením na růstové vlastnosti a úhyn použitých druhů dřevin,
- vývoj bylinného patra ve výsadbách dřevin,
- změny půdních vlastností stanoviště,
- finanční náročnost při zakládání a údržbě porostů.

Charakteristika území a pokusných výsadb

Pokusné výsadby se nacházejí se v intenzivně zemědělsky využívané krajině (oblast Hané). Území má rovinatý charakter. Jeho nadmořská výška je 205 až 210 m. Výsadby tvoří součást rozšiřovaného lokálního biokoridoru ÚSES, který byl realizován v rámci pozemkových úprav na katastru obce Bedihošť. Jsou tvořeny 7 skupinami dřevinných porostů (každá o rozloze 600 m²). Skupiny dřevinných výsadb jsou lokalizovány v upravené nivě řeky Valová a propojeny souvislým travnatým pásem.

Ve skupinách 1 – 3 je sledováno:

- založení výsadb školkařskými sazenicemi stromů o velikosti 1,0 – 2,2 m, v rozdílném prostorovém uspořádání porostů,
- založení křovinných lemů v rozdílných modifikacích.

Ve skupinách 4 – 7 je sledováno:

- založení výsadb lesnickými sazenicemi stromů o velikosti 0,2 – 1,2 m,
- působení rozdílných způsobů mulčování ve výsadbách stromů a keřů,
- vliv inokulace dřevinných výsadb mykorrhizním přípravkem Symbivit.

Celkově bylo vysazeno 948 ks stromů a 1349 ks keřů. Stromové porosty jsou složeny z následujících druhů: bříza bradařičná (*Betula pendula* Roth.), dub letní (*Quercus robur* L.), habr obecný (*Carpinus betulus* L.), jablň lesní (*Malus sylvestris* Miller), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior* L.), javor babyka (*Acer campestre* L.), javor mléč (*Acer platanoides* L.), lípa srdčitá (*Tilia cordata* Mill.), střemcha hroznovitá (*Prunus padus* L.) a třešeň ptačí (*Prunus avium* L.). Keřové lemy tvoří: brslen evropský (*Euonymus europaea* L.), hloh jednosemenný (*Crataegus monogyna* Jacq.), kalina obecná (*Viburnum opulus* L.), krušina olšová (*Frangula alnus* Miller), líska obecná (*Corylus avellana* L.), ptačí zob obecný (*Ligustrum vulgare* L.) a svída krvavá (*Cornus sanguinea* L.).

Vybrané výsledky sledování

Z tříletého sledování vlivu různého způsobu zakládání výsadb na prosperitu vysazených dřevin v modelové výsadbě v nivě řeky Valová u obce Bedihošť je možné vyvodit následující souhrnné poznatky:

1. Po třech letech od založení vznikl stabilizovaný porost stromů pouze u jednoho ze sedmi použitých technologických postupů (celoplošně slámou nakrytá výsadba lesnických sazenic).
2. Stabilizované porosty po založení keřových lemů vznikly u dvou z devíti použitých technologických postupů, a to při celoplošném nakrytí výsadbového dvojřádku slaměným mulčem a při nakrytí výsadbového dvojřádku svídy krvavé (*Cornus sanguinea*) klestem (modifikace Benjeshecke).
3. Na přírůstky dřevin měl významný vliv: a) druh dřeviny, b) typ sazenice a c) způsob mulčování.
4. Nejvíce přirůstala výsadba lesnických sazenic stromů a sazenic keřů celoplošně nakrytá slámou. Přírůstky byly ca trojnásobně až dvanásobně vyšší ve srovnání s ostatními způsoby mulčování.
5. Úhyn školkařských sazenic byl přibližně třikrát menší než lesnických. Mezi jednotlivými způsoby mulčování nebyly zaznamenány výrazné rozdíly.
6. Nebyl zjištěn významný vliv inokulace mykorrhizním preparátem Symbivit na přírůstky dřevin.
7. V prvních třech letech se neprojevily zásadní rozdíly v trendu vývoje bylinného patra v jednotlivých technologiích výsadb dřevin s výjimkou celoplošného mulčování slámou.
8. Hodnoty většiny agrochemických vlastností půdy byly ve všech způsobech mulčování značně vyrovnané. V případě plošného mulčování slámou byly pozorovány nejvyšší hodnoty půdní vlhkosti a relativně nejlepší biochemické vlastnosti půdy.
9. Náklady na použité technologie k založení stromových porostů a následnou tříletou péči se při přepočtu na 1 ha pohybovaly od ca 458 000 Kč do ca 1 070 000 Kč. Náklady na použité technologie k založení keřových lemů a následnou tříletou péči se při přepočtu na 100 m úseku pohybovaly od ca 16 000 Kč do ca 47 000 Kč.

Výsledky výzkumu ukazují, že technologický způsob založení a následné péče může výrazně ovlivnit vývoj a prosperitu mimoprodukčních výsadb dřevin v krajině, přitom nejdražší technologie nemusí být vždy nejúčelnější.

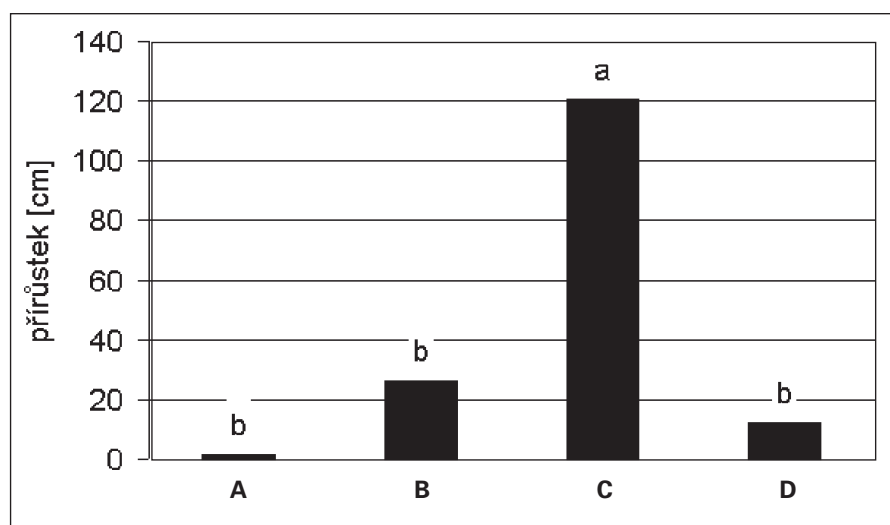
Při práci s biologickým materiálem nelze nikdy vyloučit riziko neúspěchu. Volba vhodného technologického postupu je jedním z nástrojů, jak toto riziko snižovat. Nelze tedy předem jednoznačně hovořit o špatných či dobrých technologických postupech, ale spíše o postupech vhodně či nevhodně aplikovaných. Rozhodování o volbě technologického postupu na konkrétní lokalitě musí vždy předcházet jeho důkladná znalost, včetně odborného a komplexního vyhodnocení celé řady souvisejících faktorů.

Závěr

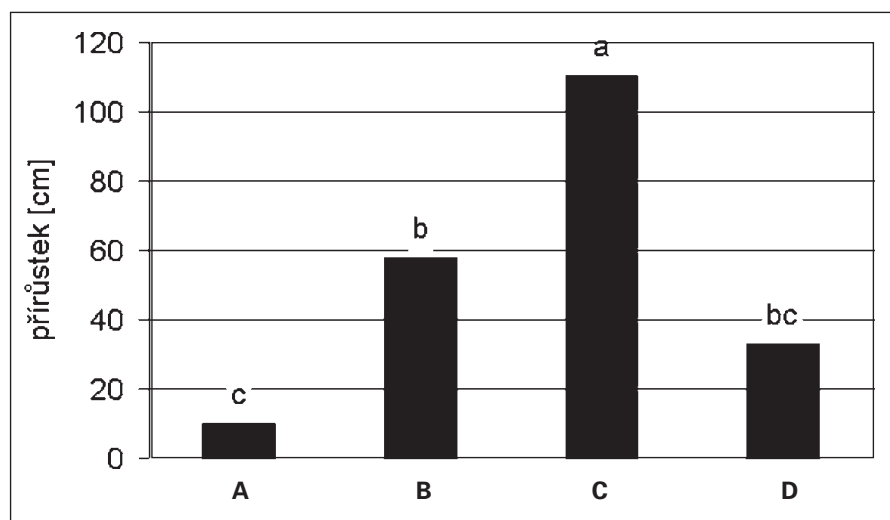
Výše uvedený příspěvek představuje základní informaci o technologické a ekonomické stránce pokusných výsadb dřevin realizovaných na lokalitě Valová v k.ú. Bedihošť. Podrobné výsledky jsou soustředěny v publikaci Acta Pruhoniciensis č. 80 (viz literatura). Tuto publikaci lze objednat v knihovně VÚKOZ Průhonice, na adrese Květnové náměstí 391, 252 43 Průhonice, případně elektronicky obdrzalkova@vukoz.cz. Prodejní cena je 70 Kč.

Doufáme, že publikace bude užitečným zdrojem informací pro odbornou veřejnost, specialisty, pracovníky státní správy a samosprávných orgánů, jakož i pro všechny další zájemce, kteří působí v oblasti revitalizace krajiny.

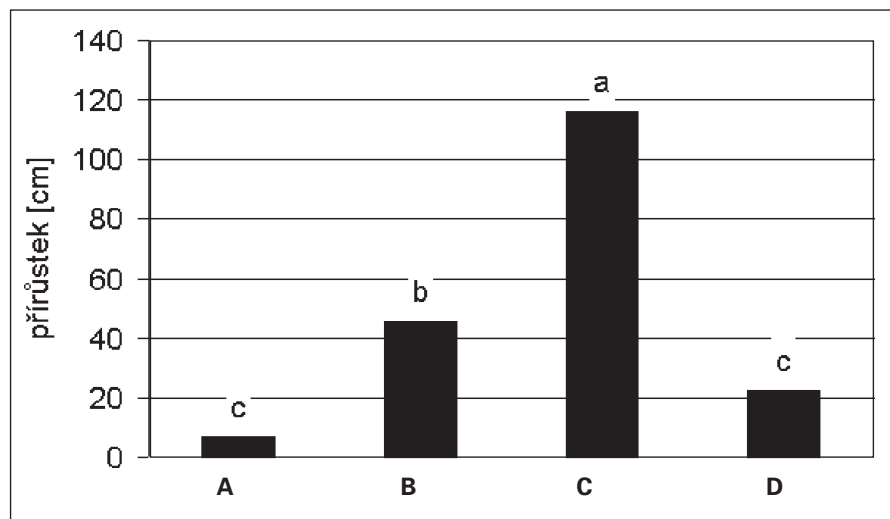
A stromy

B keře

C stromy a keře dohromady

Obr.č. 1.: Rozdíly v přírůstcích výsadeb lesnických sazenic stromů a keřů v závislosti na použitém způsobu mulčování

Literatura:

Dostálek J., Weber M., Matula S., Petruš J., Koželuhová K., Frantík T., Možný M. (2005): Výsadby dřevin v zemědělské krajině: případová studie v nivě řeky Valová. – Acta Pruhoniceana, Průhonice, 80: 1 – 65.

- A – celoplošné zatravnění (bez mulče)
- B – mulčování borkou v řádcích
- C – celoplošné mulčování slámou
- D – mulčování textilním roumem v řádcích

ČSN ISO 19106 (97 9825)

Geografická informace - Profily

Tato norma je překladem příslušné mezinárodní normy (ISO), která představuje specializaci ISO/IEC TR 10000, obsluhující generickou informační technologii, pro oblast geografické informace. Tato norma se zabývá vztahem profilů k základním normám a jeho vyjádřením, zásadami obsahu profilů, jejich znaky a prvky, požadavky shody profilu, identifikací profilů, strukturou jejich dokumentů, jejich přípravou a převzetím. V přílohách tohoto dokumentu je pak specifikována sestava abstraktních zkoušek pro shodu profilů s ISO 19106, jsou tu uvedeny příklady různých typů profilů a načrtnut způsob ošetření shody s profilem. Vcelku jde o klíčový metodologický podklad usnadňující výběrovou implementaci norem řady ISO 19100 do praxe geografických informačních systémů.

■ ■ NOVÁ KNIHA ■ ■

Tetín, Co čas neodvál

Jana Brajerová

Ačkoli se jedná o knihu, která svým charakterem nespádá do tematiky publikací zaměřených např. na pozemkové úpravy, přesto se redakce časopisu rozhodla v rámci inzerce na toto velmi zajímavé dílo upozornit. Kniha velmi poutavě mapuje nejen dávnou historii Tetína, malebné obce ležící nedaleko Prahy, ale popisuje historicky významné děje a události spjaté s tímto místem tak, jak se podle dochovaných pramenů odehrávaly v proměnách času.

Publikace je napsána autorkou, která zde prožila významnou část svého života, k tomuto místu ji váže nejen rodné pouto a láska, ale i profesní zájem o historii Berounského kraje. Kniha obsahuje informace, které běžný čtenář zajímavější se o historii nikde nezíská. Je velmi čtivá, proložená velkým množstvím barevných obrázků a doplněná o mnohé kresby a ilustrace. Knihu je možné objednat přímo na Obecním úřadě Tetín.

Kontakt: OÚ Tetín, tel.: 311 622 316,
paní S. Syrovátková
E-mail: ou@tetin.cz

Katedra pozemkových úprav v Českých Budějovicích

Ing. Karel Mika, katedra pozemkových úprav ZF JCU, České Budějovice

Ing. Pavel Ondr, CSc., katedra pozemkových úprav ZF JCU, České Budějovice

O katedře – stávající stav

Katedra pozemkových úprav (KPÚ) je odborným garantem studijního oboru pozemkové úpravy a převody nemovitostí (PÚPN). Katedra PÚ vytváří nezbytné podmínky pro zapracování všech nejnovějších, přímo i nepřímo získávaných vědecko-výzkumných poznatků v oblasti meliorací, retence vody, ochrany krajiny, ochrany přírodních zdrojů, zeměměřičtví a katastru nemovitostí do procesu výuky pozemkových úprav jako oboru, který integrálně naplňuje principy trvale udržitelného hospodaření v zemědělsko-lesní krajině.

Obor Pozemkové úpravy a převody nemovitostí vznikl v roce 1996 na základě poptávky po odbornících na řešení projektů komplexních pozemkových úprav. U zrodu katedry stál mimo zájmu vedení Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích i zájem Ústředního pozemkového úřadu MZ ČR. Absolvent takového oboru by měl mít dostatek znalostí pro tak složitý proces, jakým je navrhování pozemkových úprav. Je to činnost, která v sobě spojuje poznatky z mnoha vědních oborů, z velké části souvisejících se zemědělstvím. Proto se jevílo jako logické umístit nový obor na Zemědělskou fakultu Jihočeské univerzity. Rozvoj oboru byl až do roku 2002 zajišťován katedrou ekologie. Vznik samostatné katedry byl však vzhledem k odlišnosti výukových programů jednotlivých oborů nevyhnutelný. S rostoucím počtem studentů, nastupujících postupně do prvního ročníku, se postupně zvyšoval i počet odborných asistentů pro specializované obory. Katedra se tak začlenila do struktury zemědělské fakulty a tvoří jedinečnou spojnici mezi teorií a praxí, mezi obory vědními a aplikovanými.

Za tři roky rozvoje samostatné katedry pozemkových úprav se prokázala její životaschopnost, alespoň co se týká zájmu studentů o tento obor. Do prvního ročníku je přijímáno 40 studentů, ale běžně se jich hlásí okolo 150. Obor totiž nabízí, vzhledem k širokému záběru předmětů, poměrně slušné vyhlídky na uplatnění absolventů v praxi. Studenti si během pěti let magisterského studia osvojí základní znalosti z oborů jak čistě zemědělských, tak i z oborů technických. Příkladem mohou být například předměty živočišná výroba a fotogrammetrie. Kde jinde mají studenti možnost potkat se s tak rozdílnými obory?

Skladba jednotlivých předmětů ve výukovém programu katedry je taková, aby plně postihovala problematiku navrhování pozemkových úprav od fáze jed-

notlivých dílčích projektů zajišťovaných většinou specializovanými odborníky až po konečnou fázi návrhu nového uspořádání pozemků, kterou má v kompetenci autorizovaný projektant pozemkových úprav. Studenti by měli být důsledně seznámeni s každou dílčí etapou pozemkových úprav a záleží jen na nich, kterou ze specializací si po ukončení studia vyberou.

Výuku předmětů spadajících do oboru PÚPN lze rozdělit na okruh zemědělský, ekologický, ekonomický a technický. Katedra pozemkových úprav zajišťuje předměty technického rázu uvedené v následující tabulce. Ostatní okruhy, to znamená zemědělský, ekologický a ekonomický jsou zajištěny na příslušných katedrách zemědělské fakulty.

Tab.1 – přehled předmětů zajišťovaných v současné době katedrou PÚ

Předmět	Počet hodin přednáška+cvičení	Garant
Agrometeorologie	2+2	Ing. Pavel Ondr, CSc.
Dendrologie	2+2	Ing. Jiří Olšan
Dějiny zeměměřičtví a pozemkových úprav	2+2	Ing. Magdaléna Maršíková
Fotogrammetrie a dálkový průzkum	2+2	Ing. Svatopluk Bernard
Geodetické práce v katastru	2+2	Ing. Karel Mika
Geodézie a kartografie pro zemědělské obory	2+2	Ing. Magdaléna Maršíková
Geodézie I	2+2	doc.Ing. Pavel Hánek, CSc.
Geodézie II	2+2	doc.Ing. Pavel Hánek, CSc.
Geodetický software	1+3	Ing. Karel Mika
Hydrologie a úpravy toků	2+2	doc.Ing. Tomáš Kvítek, CSc.
Kartografie	2+2	Ing. Magdaléna Maršíková
Kartografické kreslení	0+2	Ing. Karel Mika
Lesnické meliorace	2+2	Ing. Pavel Ondr, CSc.
Odvodnění a závlahy	2+2	doc.Ing. Tomáš Kvítek, CSc.
Parkové úpravy	2+2	Ing. Jiří Olšan
Pozemkové úpravy I	2+2	prof.Ing. Jan Váchal, CSc.
Pozemkové úpravy II	2+2	prof.Ing. Jan Váchal, CSc.
Protierozní ochrana a rekultivace	2+2	Ing. Pavel Ondr, CSc.
Revitalizace krajiny	2+2	doc.Ing. Jiří Gergel, CSc.
Speciální a vyšší geodézie	2+2	doc.Ing. Pavel Hánek, CSc.
Tvorba a ochrana krajiny	2+2	doc.Ing. Jiří Gergel, CSc.
Územní plánování	2+2	prof.Ing. Jan Váchal, CSc.
Výuka v terénu měřičtví	blok	Ing. Magdaléna Maršíková
Využití a ochrana vodních zdrojů	2+2	doc.Ing. Tomáš Kvítek, CSc.
Zemědělské meliorace	2+2	doc. Ing. Tomáš Kvítek, CSc.

Připravované změny ve výukových programech – návrh

Podstatnou změnou ve výukovém programu katedry bude přechod na dvoustupňové studium bakalářské a magisterské. Tímto se katedra přiblíží běžnému a propagovanému standardu vysokých škol jak u nás, tak v zahraničí. Studenti tak budou mít po třech letech bakalářského studia možnost opustit školu s titulem Bc., případně pokračovat další dva roky v úzce specializovaných studijních oborech a ukončit školu s titulem Ing. Do budoucna připravujeme rozšíření na třetí, doktorský stupeň studia, se získáním vědecké hodnosti PhD.

Základní představa při dělení oboru na dvoustupňový systém byla taková, aby se do bakalářského stupně dostalo co nejvíc předmětů tvořících teoretický základ pro další působení absolventů v oboru projektování pozemkových úprav a ochrana krajiny.

Bakalářský stupeň studia bude ukončen státní závěrečnou zkouškou z předmětů Pozemkové úpravy, Právo, Geodézie v katastru a Správa majetku a převody nemovitostí.

Předmět Pozemkové úpravy zahrnuje základy projektování komplexních pozemkových úprav a předměty spojené s tvorbou a ochranou krajiny. Pod předmětem Právo se skrývají hlavně zákony a vyhlášky spojené s projektováním KPÚ, případně stavební a geodetickou činností. Geodézie v katastru by měla absolventy připravit na úzkou spolupráci s katastrálními úřady a geodetickými firmami, které se nemalou měrou podílí na realizaci pozemkových úprav. Na činnosti spojené s trhem nemovitostí a s ekonomii podnikání je zaměřen poslední předmět závěrečných zkoušek – Správa majetku a převody nemovitostí.

Magisterský stupeň studia by měl být úzce specializován na obor pozemkové úpravy a oceňování nemovitostí.

Statní závěrečná zkouška bude z předmětů Pozemkové úpravy, Oceňování nemovitostí, Projektování venkovské krajiny, Projektování investic a Vodní režim krajiny.

Pod obor Pozemkové úpravy by měly spadat předměty Pozemkové úpravy II., Posuzování vlivu na životní prostředí a Územní plánování. Oceňování nemovitostí bude zahrnovat předměty Oceňování trhu a majetku, Realizace staveb a Architektura venkova.

Absolvent magisterského studia by tedy měl být schopen samostatně tvůrčí činnosti při projektování pozemkových úprav, případně ve státní správě.

Pedagogická a publikační činnost katedry

Pedagogická činnost kmenových zaměstnanců katedry je poměrně rozsáhlá. Mimo zajišťování přednášek a cvičení patří k jejich povinnostem i vedení diplomových prací. V průběhu semestru je realizována řada exkurzí, kladoucích vysoké nároky na přípravu. Studenti navštěvují katastry s ukončenou, případně realizovanou KPÚ, revitalizované vodní toky a oblasti s funkční protierozní ochranou nebo rekultivace. Ve třetím ročníku mají studenti předepsanou povinnou terénní geodetickou praxi. Osvojení si praktických zkušeností při práci v terénu je z pohledu pedagogického vždy problém. Provádění terénních cvičení klade vysoké nároky na přístrojové vybavení katedry a také na pedagogický personál, který musí toto vybavení zvládat.

Publikační činnost současných pedagogických pracovníků neodpovídá požadavkům kladeným na vysokoškolské pedagogické pracovníky. Rozvoj publikační činnosti všech pracovníků bude prvořadým úkolem vedoucích katedry PÚ. Je však třeba mít na zřeteli, že výrazné zvý-

šení publikační činnosti je otázkou několika let, neboť krátkodobé výzkumné poznatky v aplikovaných vědních oborech nejsou v redakcích impaktovaných časopisů přijímány k publikování. Jiné než impaktové publikace nejsou ze strany vedení školy akceptovány. Z činnosti, která by měla seznámit odbornou veřejnost s výsledky našeho výzkumu, se tak bohužel stává „honba za impaktovými body“ s cílem splnit úkol za každou cenu. Někdy je však možné sledovat, že je to i na úkor kvality předávaných poznatků...

Prvořadý zájem je proto upřen na řešení projektů NAZV, kde by mohlo docházet k propojení odborných znalostí současných pracovníků katedry PÚ s výzkumnou činností oddělení využití půdního fondu Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy Praha (VÚMOP Praha). Ve spolupráci s VÚMOP Praha může docházet k vyhodnocování i poměrně rozsáhlých souborů výsledků ze starších projektů s možností většího záběru, díky možnosti využití diplomových, případně semestrálních prací studentů. Pracovníci katedry by tak kolem sebe mohly soustředit „dočasné“ řešitelské týmy, kde by se studenti zapojovali do řešení konkrétních problémů, což by zcela jistě pozitivně ovlivnilo jejich budoucí odborný náhled na věc. Další publikační činnost pracovníků katedry pozemkových úprav vyplývá z řešení projektu CEZ.

Běžná norma pro všechny pedagogické pracovníky nově zřízené katedry PÚ by měla být tato:

- první etapa: ročně jeden příspěvek v tuzemském impaktovaném časopise, jeden příspěvek na konferencích v ČR, příp. v zahraničí, a jeden až dva články do populárně-odborných časopisů v ČR.
- druhá etapa: rozšíření o jeden příspěvek v intervalu tří let v impaktovaném zahraničním časopise. Tato norma bude přísně kontrolována a vyhodnocována. Pokud nebude dlouhodobě dodržována, budou muset být v oblasti pracovních úvazků přijata odpovídající opatření.

Taková je alespoň představa vedení fakulty. Zda-li se však podaří vytvořit kvalitní vědeckou základnu pro pravidelné publikování v impaktových časopisech, je otázkou koncepce celého vysokoškolského systému. Současný trend u těch opravdu aktivních vědecko-výzkumných pracovníků bohužel stále velí spíše k odchodu do podnikatelské sféry... Na naší katedře, a není to asi jen náš případ, chybí celá generace mladých vědeckovýzkumných pracovníků s dostatečnou vědeckou hodnotou a odborností pro projektování pozemkových úprav, schopných vést tým doktorandů a získávat granty. A nalákat takové lidi z praxe do řad

kmenových zaměstnanců fakulty je zatím nemožné, vzhledem k výraznému platovému propadu.

Výzkumná činnost katedry

V současné době jsou na katedře pozemkových úprav řešeny mimo jiné tyto výzkumné záměry:

- 1.) **NAZV MZe ČR – QF 4062: Ověření vlivu a rozsahu zatravnění a zornění vybraných lokalit na dusičnanové zatížení povrchových a podzemních vod jako podklad pro opatření v Akčních programech.**
- 2.) **NAZV MZe ČR – QF 4167: Studium funkcí rostlinného pokryvu půdy v meziporostním období jako součásti systému agro-environmentálních opatření Horizontálního rozvoje venkova.**
- 3.) **NAZV MZe ČR – QF 3301: Diagnostika, monitoring a revitalizace odvodňovacích systémů na zemědělských plochách z hlediska ochrany jakosti vod.**

Stručné představení jednotlivých projektů

1.) **Ověření vlivu a rozsahu zatravnění a zornění vybraných lokalit na dusičnanové zatížení povrchových a podzemních vod jako podklad pro opatření v Akčních programech.**

Cílem projektu je vypracování metodického pokynu pro rozsah a lokalizaci zatravnění v podmínkách zranitelných oblastí v krystaliniku ČR. Pomocí vědecko-experimentálních metod by se měly získat a ověřit poznatky o možných opatřeních (především zatravněvacích) vedoucích k ochraně jakosti vody před znečištěním dusíkem, a jejich následné aplikaci do nově vznikajících systémů využívání venkovského prostoru. Předpokladem výsledky projektu bude možno především uplatnit v programech zaměřených na ochranu a retenci vod v povodí a v zemědělské prvovýrobě.

2.) **Studium funkcí rostlinného pokryvu půdy v meziporostním období jako součásti systému agro-environmentálních opatření horizontálního rozvoje venkova.**

Cílem tohoto projektu je stanovení různých možností začlenění meziplodin do systému hospodaření na orné půdě za účelem snížení eroze, zvýšení retence vody, omezení ztráty živin, redukce plevelů, zvýšení biodiverzity a zajištění energetické stability zemědělské soustavy. Předností projektu by bylo stanovení agro-environmentálních ukazatelů navýšení krajinné stability pomocí přirozených pěstíelských metod blízkých zemědělské prvovýrobě.

Nositelům grantu je ČZU Praha. Katedra PÚ je spoluřešitelem. Do cílové oblasti použití získaných poznatků je možné zahrnout řadu odvětví se zemědělskou i environmentální orientací, a to především zemědělskou prvovýrobu, orgány ochrany vod a půdního fondu, pozemkových úprav a krajinného plánování.

3.) Diagnostika, monitoring a revitalizace odvodňovacích systémů na zemědělských plochách z hlediska ochrany jakosti vod.

Cílem projektu je vypracování uceleného systému nástrojů, přímo použitelných v praxi, pro hodnocení odvodňovacích systémů z hlediska jejich vlivu na jakost vod a pro obdobné hodnocení případných opatření na ochranu jakosti vod v souvislosti s odvodňovacími systémy. Originalita navrženého projektu spočívá v tom, že drenážní vody byly dosud málo sledované a získaných poznatků je využíváno pouze ojediněle, v provozním měřítku pak vůbec.

Nositeli dalších projektů jsou v rámci svých disertačních prací jednotliví členové katedry. Například disertační práce ve spolupráci s VUMOP Praha zaměřená na určení vlivu krajinné matrice na odtok vody z povodí a na jeho jednotlivé složky je řešena jako interní grant Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích na téma „Monitoring jakosti vody a popis zájmových území v rámci pastevních areálů“. Cílem projektu je získat dostatek vstupních informací pro navazující výzkum v dalších letech. Obsahem bude kompletní hydrologický popis vybraných povodí, jejich známapování a zanesení do prostředí GIS. Současně bude zahájen monitoring jakosti vody na vybraných profilech v jednotlivých povodích.

Výzkumná orientace katedry:

- analýza citlivosti (zranitelnosti) území s možností porovnání jednotlivých katastrů mezi sebou,
- zpracování vzorového variantního řešení společných zařízení v KPÚ pro eliminaci negativních projevů antropogenního zatížení krajiny,
- vyhodnocení ochranného efektu projektovaných společných zařízení na jakost a retenci vody v povodí,
- aplikace metod fotogrammetrie a dálkového průzkumu pro lokalizaci zranitelných míst v krajině,
- vliv územních systémů ekologické stability na jakost a retenci vody,
- stanovení změn přírodního prostředí v důsledku provedených pozemkových úprav,
- modelování krajiny geodetickými a fotogrammetrickými metodami pro potřeby pozemkových úprav.

Ostatní aktivity

Počítačová učebna

V roce 2005 se nám podařilo realizovat projekt speciální laboratoře pro výuku pozemkových úprav. Jedná se o učebnu vybavenou 11 výkonnými počítači IBM, velkoformátovým plotrem a síťovou tiskárnou se skenerem. Samozřejmým vybavením je dataprojektor. Počítače jsou vybaveny softwarem pro výuku geodézie (KOKES, GEUS), pozemkových úprav (POZEM, NAVLAS), novou verzi Microstationu V8, dále softwarem pro zpracování různých prezentací a obrazových dat (ADOBE), hydrologickým softwarem MikeShe atd. K dispozici je také kompletní podpora pro GIS aplikace od firmy ARCDATA Praha (ArcInfo, ArcView). Dále se nám podařilo koupit jednu licenci software pro vyhodnocení leteckých snímků ERDAS IMAGINE a velký objem kvalitních leteckých snímků s vysokým rozlišením od brněnské firmy GEODIS.

Navržený projekt speciální laboratoře pro projektování a výuku pozemkových úprav vychází a respektuje rozvojové trendy v terciálním školství. Reaguje na celospolečenské vývojové změny a snaží se podchytit další vývojové směry předpokládaných trendů vědeckých pracovišť i poznatky z praxe projekčních a realizačních organizací. Pozornost odborné i laické veřejnosti je čím dál více upírána na trvalé udržitelné využívání krajiny, resp. harmonizaci a stabilizaci ekologických funkcí krajiny a zároveň uspokojování potřeb lidské společnosti. Sladění přírodních i lidských požadavků je ná-

ročným procesem, kdy je třeba vyhodnotit velké množství vstupů a výstupů, resp. ovlivňujících faktorů, jejich modulace a projektování za naplnění podmínek funkční ekooptimalizace a poté ověřování navrženého modelu a přehodnocování nových či pozměněných vstupů a výstupů. Sběr, zpracování a vyhodnocování velkého množství dat se v současné době již neobejde bez využití moderní techniky. Její účelné a efektivní využití předznamenává nárůst dalšího rozvoje geometrickou řadou, čímž je zaručena minimálně morální návratnost vynaložených investic.

Projekt rovněž adekvátně reaguje na očekávané změny související se vstupem ČR do EU, na globalizační aspekty v zemědělském sektoru (na stále výraznější roli při využití, tvorbě a ochraně krajiny) i na očekávané změny související s diskontinuálním vývojem společnosti.

Výraznou modernizací také prošlo geodetické přístrojové vybavení katedry. Studenti mají dnes k dispozici moderní totální stanice Leica řady 400, jednofrekvenční geodetickou GPS aparaturu Trimble LS 4600, digitální nivelační přístroj DiNi 22 a další drobné vybavení, podobné tomu, s jakým se běžně potkají v praxi.

Učebna je schopna díky svému multimediálnímu vybavení umožnit důstojnou prezentaci různým organizacím a firmám, působícím v oboru pozemkových úprav. Studenti tak budou mít možnost konfrontovat své znalosti nabyté při studiu přímo s požadavky odborné praxe.

Nový stavební zákon

Nový stavební zákon předkládá Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, spolupředkladatelé jsou dále Ministerstvo vnitra ČR a Ministerstvo životního prostředí ČR. Nový zákon je nezbytný, má nahradit současně platný stavební zákon z r. 1976, který již byl 24krát novelizován. Příprava návrhu nového stavebního zákona trvala 4 roky než byl předložen do Parlamentu. Návrh stavebního zákona prošel v 1. čtení v červnu 2005 a připravuje se pro 2. čtení. K jednání byla také zvána ČKAIT, na přípravě zákona se podílela a podařilo se jí v některých oblastech návrh znění zákona ovlivnit. Cílem návrhu nového zákona je zprůhlednit a zkrátit postupy územního plánování a řízení, přispívat k zásadnímu zjednodušení a zefektivnění investiční výstavby, zvyšovat ochranu životního prostředí a akceptovat zkušenosti zemí EU. Musí také reagovat na schválený správní řád, který začne platit od 1. 1. 2006. Předpoklad je, že nový stavební zákon bude platit od 1. 1. 2007. Lze jen doufat, že politické vlivy kvalitu zákona neovlivní.

KONFERENCE GIS

♦ 23.-25. 1. 2005, Ostrava – Konference GIS... Ostrava 2006 Informatics for GeoInformatics, pořadatel: VŠB-TU Ostrava, info: jan.ruzicka@vsb.cz nebo http://gis.vsb.cz/GIS-Engl/Conferences/GIS_Ova/GIS_Ova_2006/g

Příručka pro přípravu na AUTORIZACI inženýrů a techniků ve výstavbě a pro PRAXI

Václava Koukalová a kol.

Určená je samozřejmě těm, kteří se ucházejí o autorizaci u České komory autorizovaných inženýrů a techniků ve výstavbě. Ale zejména pak těm, kteří chtějí již na základě získané autorizace poskytovat odborné služby v souladu s nejnovějšími zákony a předpisy, upravujícími jejich profesionální činnost a odpovědnost!

Cena 320 Kč ale na www.eProdejna.cz – sleva 10 %!

Studium Pozemkových úprav na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně

Prof. Ing. František Toman, CSc., AFM ZLU v Brně

Studium na vysokých školách, tedy i na Agronomické fakultě Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně, je organizováno podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách ve smyslu dalších doplnění a úprav (zákon o vysokých školách).

Agronomická fakulta je historicky nejstarší fakultou Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně. Svým vznikem navázala na dlouholetou tradici hospodářského oboru, který byl společně s oborem lesnickým prvním oborem na první samostatné československé státní Vysoké škole zemědělské v Brně založené již v roce 1919.

Agronomická fakulta nabízí v akademickém roce **2006/2007** studium v tzv. **třístupňovém prostupném systému** studia převážně v nově akreditovaných nebo reakreditovaných studijních programech:

- **bakalářských**
- **magisterských**
- **doktorských**

Bakalářské studijní programy jsou **tříleté**, ukončené závěrečnou bakalářskou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba bakalářské práce. Absolventi obdrží osvědčení o závěrečné zkoušce a získají titul **bakalář (Bc.)**. V **bakalářském** studiu existují:

- **studijní programy profesní**, na které nenavazuje magisterské studium, jsou zaměřené více prakticky a po ukončení tohoto studia odcházejí všichni absolventi do praxe.
- **studijní programy s navazujícím magisterským studiem**, na které navazuje dvouleté magisterské studium (tyto dva stupně nahrazují dosud realizované pětileté magisterské studium), jsou zaměřené více teoreticky a po absolvování tohoto studia se předpokládá pokračování ve studiu magisterském.

Magisterské studijní programy jsou dvouleté, ukončené státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je obhajoba diplomové práce. Absolventi získávají titul **inženýr (Ing.)**. Ke studiu v magisterském studijním programu mohou být studenti přijati na základě studijních výsledků v předchozím bakalářském studiu nebo na základě přijímacích zkoušek.

Přehled oborů studia akreditovaných na Agronomické fakultě s možností studia Pozemkových úprav

Bakalářské studijní programy profesní
Obor: Pozemkové úpravy, ochrana a využití půdního fondu

Bakalářské studijní programy prostupné
Obor: Agroekologie

Magisterské studijní programy
dvouleté-navazující na program bakalářský

Obor: Agroekologie

Obor: Rozvoj venkova

Bakalářské studium v programu Zemědělská specializace - obor Pozemkové úpravy, ochrana a využití půdního fondu

Studium je zaměřeno na problematiku pozemkových úprav, ochrany půdního fondu a celkové péče o venkovskou krajinu. Absolventi získají základní teoretické a praktické znalosti pro řešení problematiky půdní úrodnosti, posuzování bonity a ceny půdy i základní znalosti a dovednosti z geodetických prací a budou schopni řešit problematiku zúrodňování půd a organizace půdního fondu. Praktické uplatnění absolventů je zejména v profesích zabývajících se půdou a péčí o ni, a to na pozemkových úradech, v projekčních kancelářích, na katastrálních úradech a na příslušných orgánech státní správy.

K profilujícím předmětům patří: Půdoznalství a geologie, Geodézie, Kartografie, Pozemkové úpravy, Krajinné inženýrství, Krajinné a územní plánování, Projektování pozemkových úprav, Klasifikace a ochrana půd apod.

Bakalářské studium v programu Zemědělská specializace - obor Agroekologie

Studium tvoří účelový celek disciplín technických, přírodovědných, zemědělských, ekologických, ekonomických a spo-

lečenských, které souvisí s ochranou a tvorbou zemědělské krajiny a její ekologické stability. Absolventem je bakalář, jehož zájem je zaměřen k ekologické optimalizaci zemědělské krajiny. Je schopen realizovat např. krajinné plánování, rektivace, protierozní ochranu půdy, revitalizaci vodních systémů apod. s aspektem na ochranu přírody, krajiny a životního prostředí jako celku. Agroekologové nacházejí a budou nacházet uplatnění v těchto institucích: katastrální a pozemkové úřady, zeměměřičské a katastrální inspektoráty, zemědělské podniky a agrodružstva, obecní a krajské úřady, hygienické stanice, firmy zabývající se zneškodňováním odpadů, projekční a stavební firmy apod. Dále se uplatní v podnikatelské sféře v oblasti ekologického zemědělství, agroturistiky, ekologického posuzování atd. Stěžejními předměty jsou: Environmentalistika, Ekologie, Dendrologie, Fytcenologie, Protierozní ochrana půd, Odpadové hospodářství, Ochrana přírody a krajiny, Malé vodní toky, Mikrobiologie prostředí, Hydrologie, Sociologie a psychologie.

Na bakalářský program navazují magisterské studijní obory **Agroekologie** a obor **Rozvoj venkova**. Profilujícími předměty jsou v těchto oborech Pozemkové úpravy, Krajinné inženýrství, Obnova venkova, Vodní hospodářství venkova, Krajinné a územní plánování, Ochrana přírody a krajiny, Počítačové projektování, Krajinná ekologie, Lesnictví, Sanace a rektivace, Agroturistika, Demografie venkova, Rybníky a účelové nádrže apod.

Příhlášky uchazečů o bakalářské a magisterské studium přijímá děkanát Agronomické fakulty každoročně do konce měsíce února (termíny jsou s patřičným časovým předstihem zveřejňovány mimo jiné i na WWW stránkách fakulty – <http://www.mendelu.cz/af>).

Podrobnější informace o studiu na Agronomické fakultě získáte:

- Na studijním oddělení děkanátu Agronomické fakulty v Brně
telefon: 545 133 003, fax: 545 212 044
- na adrese:
Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Zemědělská 1, 613 00 Brno
- na Internetu: <http://www.mendelu.cz/af>
- elektronickou poštou: schon@mendelu.cz

Studenti budou přijati ke studiu na základě prospěchu na střední škole a na základě průměrného prospěchu u maturitní zkoušky.

Termíny související s přijímacím řízením pro akademický rok 2006/2007

Dny otevřených dveří: 9. prosince 2005 od 13 h, v místnosti A 01

13. ledna 2006 od 10 h, v místnosti A 01

Termín podání přihlášek ke studiu:

28. února 2006

Čína, půda, pozemkové úpravy

RNDr. Libor Číhal, Ústřední pozemkový úřad

čas učit se čínsky (Konfucius)

Fakta. Čína je třetí největší země světa, po Rusku a Kanadě, (zaujímá 9,6 mil km²; počet obyvatel 1,26 mld.); na venkově žije 68% obyvatel; podíl zemědělství na hrubém produktu činí 14%; hrubý produkt per caput \$1100 (USA \$31 000); celková hodnota agroproduktů \$255 mld. (USA \$215 mld.); přidaná hodnota na 1 pracovníka v zemědělství \$325 (USA \$72 000); výnos rýže na ha 6,2t (USA 7t), pšenice na ha 3,7t (USA 2,8t); spotřeba hnojiv na ha 270kg (USA 110 kg); podíl potravin na importu 4% (USA 5%).

V posledních třech letech se Čína podílela jednou třetinou na globálním světovém hospodářském růstu (měřeno paritou kupní síly), v loňském roce spotřebovala Čína 40% světové produkce cementu, 90% z nárůstu světové výroby oceli se realizovalo v Číně, 100% z nárůstu produkce mědi a jednu třetinu z nárůstu produkce ropy spotřebovala Čína. Na Číně jsou dnes úplně závislí exportéři surovin z Ruska a Brazílie, nejen to, nárůst japonského hrubého produktu v loňském roce byl z poloviny podmíněn obchodem s Čínou, pětina z nárůstu exportu EU mířila do Číny. Z čínských nákupů amerických vládních obligací je financován americký platební deficit a dalo by se říci americký hospodářský růst vůbec, samozřejmě za touto čínskou vůlí se skrývá čínské přání udržet co nejdéle dolar při síle, aby čínské zboží bylo na americkém trhu dostatečně kompetitivní. Tato vzájemná monetární provázanost dnes začíná vyvolávat silné obavy u amerických ekonomů, ani ne tak z důvodů jisté závislosti na komunistické velmoci, jejíž chování je stále svým způsobem nevyzpytatelné, ale z toho, že čínská ekonomika je tzv. „overheating“, prudké expanzi neodpovídá makroekonomická stabilita a může lehce nastat krize se všemi důsledky. Čínští centrální plánovači si uvědomují toto nebezpečí, zavedli taxy na investice do výroby oceli, aluminia, cementu, jsou blokovány pozemky na expanzi těchto odvětví, plánovací komise oznámila, že v případě růstu cen se zavědou cenové limity, poprvé za posledních deset let zvýšila centrální banka úrokovou míru, to všechno proto, aby se přibrzdila hospodářská expanze a vývoj se dostal do regulovatelných mezí. V první polovině tohoto roku narostl čínský export o 32,7%.

Archeologický průzkum posledních let odhalil existenci 12 státních útvarů

v období 4000 let před Kristem, doposud se mělo za to, že první státní útvar v Číně existoval v období 2100-1600 p.n.l. Většina historiků se přiklání k názoru, že zásadní civilizační impulsy přišly do Číny z přední Asie především ze Sumeru.

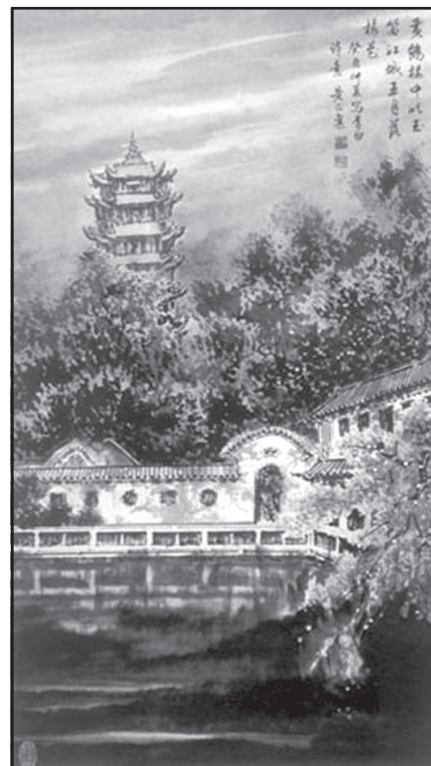
Zemědělství. Čínské zemědělství má tradici trvající čtyři tisíciletí. I prostí rolníci používají v monzunových oblastech velmi sofistikovaných metod intenzivního hospodaření. Pouze 7% světové plochy orné půdy se nachází v Číně, 128 milionů hektarů orné půdy, tj. 0,1 ha na hlavu (polovina světového průměru). Po pozemkové reformě počátkem osmdesátých let, kdy Čína zavedla tržně orientovanou ekonomiku založenou na individuálním profitu se Čína velmi rychle zbavila závislosti na obrovských dovozech potravin a stala se soběstačnou. Stala se největším producentem obilí s 512 mil. tun, bavlny s 500 mil. tun atd. Impozantní je nejen celková produkce jednotlivých zemědělských komodit, ale i produkce per caput: obilí 357kg, maso 41kg. Pozemková reforma otevřela cestu k obrovskému nárůstu produktivity v zemědělské výrobě a tím k uvolnění lidskému potenciálu, na čínském venkově vzniklo 21 milionů firem, většinou iniciovaných rolníky, zabývajících se průmyslovou činností, potravinářstvím, textilní výrobou, stavebnictvím, službami atp., zaměstnávajících 140 milionů lidí, tyto venkovské podniky vznikaly z mnoha důvodů především v přímořských provinciích. Hlavně v těchto podnicích se vyrábí extrémně levné zboží zaplavující Evropu. Konkurenceschopnost a dynamika těchto podniků nemá ve světě obdoby. Ministerstvo zemědělství proklamuje střednědobé i dlouhodobé cíle, hlavně na podporu produktivity zemědělské výroby, financuje výzkum i zavádění inovací do praxe na modelových projektech, jako např. vodu šetřící zemědělská výroba, nové pěstítkové metody atp.

Čína je soběstačná ve všech důležitých zemědělských komoditách, nebezpečí spíš hrozí v jejich nadprodukci. V čínské ekonomice, na kterou můžeme nahlížet jako na kombinaci řízené ekonomiky s tržním hospodářstvím, kde centrum rozhoduje o strategických cílech a cílech, které napomáhají sociální stabilitě společnosti, se stává jedním z priorit centrálních plánovačů zabránění nadprodukce a citlivost k environmentálním problémům.

Mandát nebe. Pojem začíná krystalizovat za vlády druhé historické dynastie

(張淑君 助理教授)

Čou, podle této doktríny se legitimita vlády odvozuje od neosobního principu (božstva) Nebes, mandát nebe k vládnutí může připadnout kterékoliv rodině, která má mravní sílu a kvality převzít zodpovědnost za řízení státu. Tato doktrína se prolíná celou čínskou historií až do přítomnosti.

Reforma nebo stav permanentních reform. V Číně byla a je silně vkořeněná autorita státu, stát byl reprezentován císařem, dnešní paralelu můžeme vidět v ústředním výboru strany, císař byl držitelem mandátu nebe, byl nejbližší zdroji všeho, od císaře se očekávaly impulsy ke společenským změnám, a ty pak měly dalekosáhlé následky, vzpomínáme reformy Maocetunga se svými katastrofickými dopady pro stamiliony lidí, ovšem v posledních desetiletích strana otevřela cestu kapitalismu a ta se osvědčuje. Chápe-li kapitalismus jako nedílně spjat s demokratickým systémem, tak v Číně se zatím osvědčuje řízený kapitalismus.

V Číně neexistuje soukromé vlastnictví půdy, vlastnická práva přenáší stát na obce, od poloviny osmdesátých let je mocenskému centru jasné, že jistá pravidla pozemkové držby a nájmu pozemků jsou nezbytný základ funkčního zemědělství. Čínské zemědělství se vymanilo ze závislosti na dovozu potravin radikální pozemkovou reformou v osmdesátých letech minulého století. Kolektivní vlastnictví půdy sice zůstalo zachováno, ale

zemědělská půda byla víceméně rovným způsobem distribuována mezi 180 milionů rodin čínských zemědělců v závislosti na velikosti rodiny (průměrná výměra na domácnost: 0.46 ha; počet parcel na domácnost: 3.16; průměrná parcela: 0.14). Reforma měla obrovský dopad na čínské zemědělství, přestože státní investice do zemědělství prakticky úplně zmizely narostl hrubý zemědělský důchod mezi r. 1980 a 1990 o sto procent, a růst pokračoval do konce devadesátých let, kdy např. produkce obilovin každoročně narůstala o dvě procenta.

Původním záměr reformy v osmdesátých letech bylo garantovat rodině rolníka užívání pozemků na třicet let. Garantování uživatelských práv není nic neobvyklého, děje se to i v ekonomikách velmi produktivních, např. v Kyrgyzii stát propůjčuje půdu na 99 let, většina půdy je státní i v jedné z nejlíp fungujících ekonomik v Izraeli, půda patří státu a ten garantuje uživatelská práva na 49 let, podobně v Mexiku.

V Číně v průběhu let různé dodatky k základnímu zákonu upravovaly charakter uživatelských práv rodiny, v podstatě by se dalo hovořit o vlastnických právech s jistými omezeními. Tato omezení mají často regionální charakter, závisí na tom jak silná je regionální vláda, aby prosadila konzervativní nebo rozumnější přístupy v chápání půdní držby. Jistota částečného vlastníka, garantování vlastnických nebo uživatelských práv napomáhají ekonomickému rozvoji v podstatných aspektech:

- rostoucí produktivita v důsledku investic
- transfer pozemků od méně efektivních uživatelů nebo vlastníků k efektivnějším
- tlumení pozemkových sporů v důsledku jasnějších definic práv
- návratnost bankovních kreditů, zvýšení kolaterální hodnoty půdy
- redukování eroze půdy, zastavení celkové degradace
- politická stabilita, povýšení váhy rolníků ve společnosti

I když dekrety centrální moci formálně vylepšují pozici rolníků, jejich nejistota v současnosti pramení z následujícího:

- často nejistá, negarantovaná délka trvání uživatelských práv
- regionální restrukturalizace držby podle demografických změn
- ústní kontrakty, často písemně nepodložené
- legální obtíže s vynucováním práv
- třicetileté uživatelské práva prosazovaná centrální vládou nejsou aplikována ve všech oblastech.

Podle odhadu pouze 39% zemědělců vylepšilo svoji držbu způsobem, který lze považovat za dlouhodobější. 84% zemědělců uvádí, že pokud budou mít uživatelskou (vlastnickou) jistotu provedou výše zmiňované vylepšení držby. Za nejvýznamnější faktor narušující uživatelskou – vlastnickou stabilitu je považována občasná restrukturalizace držby sledující demografické změny, tento typ restrukturalizace držby vytváří silnou závislost rolníků na oblastních autoritách, dává lokálním vládcům obrovský politický a ekonomický vliv. S kontraktem na půdu od státu je spojena povinnost zaplatit jistou daň, často pouze daňový výměr je dokladem o kontraktu nebo práva

k půdě. Toto právo je možno převést na jinou osobu s povinností zaplatit daň, nájemce spolu s daní platí nájem. Kupodivu při průzkumech v některých oblastech až 25% zemědělců uvádí, že s vlastní půdou obhospodařují pronajmuté pozemky. Vesměš uvádí, že tento pronájem se děje bez vědomí úřadů nebo nějaké registrace, řídí se pouze tržním mechanismem.

Konfucius. *Psát o Číně a nezmiňovat Konfucia by byl hřích. Maocetung vedl kampaně proti konfucianismu ve společnosti a to dva a půl tisíce let po smrti Starého mistra, filosofa správného chování. Kde je naše místo v rodině, ve státě, v kosmu z toho musíme vyvodit normu pro své chování. Konfuciovo učení kladlo důraz na náležité chování v souladu s postavením, morální prestiž opravňuje*

vládce k vládě. Ztráta mravní tváře měla pouze jedno východisko - sebevraždu (ministr dopravy v Japonsku spáchá sebevraždu po velké dopravní katastrofě - ztratil mandát), v konfucianismu se klade velký důraz na výchovu úředníka - neustálé prohlubování znalostí a úsilí sloužit ve svém postavení, úředníkem se mohl stát jen ten, kdo prošel systémem neobyčejně složitých zkoušek. Na učení je fascinující to, že i bez boha vytváří rozumný společenský základ a nabízí jedinci metafyzický význam jeho pozemské cesty, na rozdíl od našich představ, kdy se ztrátou boha přichází nihilismus a banalita životního smyslu. Citujme jednoho z jeho následníků po tisíci letech: neměnné principy formy (li) dávají tvar materiální substanci (čchi) a z ní vzniká veškerá skutečnost.

Daň z půdy. Skládá se ze tří částí: přímá daň; prodej části úrody státu za nejnížší možnou tržní cenu; daň odváděná regionu (obci). Přímá daň je založena na odhadu úrody z parcely a je lokálně podmíněna. Podle rozhodnutí Státní rady, součet všech daní nesmí přesáhnout 5% čistého výnosu.

Zákon o pronájmu (srpen 2002). Centrální moc často vydává dekrety zajišťující bezpečnost a stabilitu pronájmu půdy, ale toto není lokálními vládci respektováno. V srpnu 2002 byl vydán Stálým výborem Všečínského shromáždění zákon, který je považován za nejvýznamnější dokument týkající se pronájmu a držby. Změna v pronájmu během třiceti let může nastat pouze z důvodu přenechání (prodeje) pronájmu nájemcem. Ve velmi speciálních případech jako jsou přírodní katastrofy aj. může dojít k novému uspořádání pronajmutí půdy v rámci obce a to za dvoutřetinového souhlasu hospodářských rolníků a po schválení oblastní zemědělskou administrativou. Nájemce je oprávněn půdu pronajmout, nájem se dědí. Oblastní autority jsou povinny vydat certifikát o nájmu. Zákon hovoří o registraci pronajaté půdy.

Pravděpodobný vývoj. V Číně probíhá diskuze o legislativních změnách, které by daly rolníkům podstatně větší práva a jistoty. Navrhuje se zvednout pronájem na 50-75let; zastavit změny ve výměře v důsledku demografických změn (vyčlenit jisté procento prozatím zemědělsky nepoužívané státní půdy pro potřeby početně rostoucích rodin, i když podle předpovědí má Čína v roce 2030 dospět k nulovému růstu obyvatelstva); vyjasnit pojem kolektivní vlastnictví; včlenit do zákona práva a povinnosti držitele půdy; omezit možnost státních zásahů do

držby; propracovat legislativní postupy na řešení sporů mezi držiteli; zveřejňovat jakoukoliv transakci s půdou; unifikovat zemědělskou daň; legislativně ošetřit všechny formy kontraktu.

Čínská ekonomika zažívá obrovský boom, roční nárůst činí 10%, přitom některá odvětví již předběhla západní země, a to včetně úrovní technologických inovací. V důsledku této obrovské průmyslové expanze se rozšiřují průmyslové zóny, vznikají nové průmyslové objekty apod., a konsekvantně dochází k obrovským záborům zemědělské půdy. Děje

se to formou „vyvlastňování“, totiž nositelem kolektivního vlastnictví půdy je obec, komuna. Provinční vláda provede zábor části této kolektivní půdy, která je ve skutečnosti obcí již rozdělená mezi uživatele a obec musí provést nově rozdělení zbývajících půdy. V devadesátých letech tak ztratila Čína 10,5 mil. hektarů orné půdy. Tento typ záboru měl v důsledku důrazu, který se kladl na průmyslový rozvoj velkou prioritu, v posledních letech se navrhuje úprava zákona v tom smyslu, že zábor zemědělské půdy ke komerčnímu využití by nebyl možný.

Vyjasnění uživatelsko-vlastnických práv k půdě je v Číně stále v centru pozornosti, v provincii Hebei propukly v červnu 2002 srážky mezi rolníky a policií při nichž zahynulo šest rolníků, šlo přitom o spory plynoucí z nejasných smluv o pronájmu půdy. To byl popud k tomu, že čínský parlament přijal novelu zákona, kde se garantuje rolníkům minimální třicetiletá doba kontraktu pronájmu orné půdy, padesátiletá doba pronájmu pastvin, sedmdesát let pronájmu lesa, podstatně se rozšiřují práva rolníků na disponování s půdou. Kontrakt nemůže být anulován před uplynutím doby dané smlou-

vou, rolníci mohou legálně převádět svá práva na třetí osoby, mohou vkládat půdu do akciových společností. Státní rada ustavila komisi, která studuje možnosti všečínské registrace uživatelsko-vlastnických práv. Nejvyšší soud poté ustavil zvláštní senát, který se zabývá interpretací zákona a vynucením jeho působnosti v celé Číně, zvlášť tu část, která hovoří o tom, že právo užívání (používá se termín vlastnictví uživatelských práv) nemůže být anulováno před uplynutím doby definované ve smlouvě. Pokud se tak již stalo, pozemky mají být vráceny rolníkům. Podle odhadu ministerstva zemědělství ze 3900 průmyslových zón a technologických parků pouze třetina získala pozemky legálním způsobem. Státní rada přikázala místním vládám, aby urychleně vyřešily náhrady pro rolníky u 500 zón tak, aby rolníci byli úplně uspokojeni.

Čína vědy. V 10. stol. př.n.l. se objevují první nápisy a texty na bronzových nádobách, v 5. stol. př.n.l. se objevují celkem sofistikované principy pro stanovení lékařské diagnózy. Až do konce osmnáctého století byla celková civilizační úroveň v Číně vyšší než v Evropě, funkční zemědělství, řemeslná a jednoduchá průmyslová výroba a společenská organizace byly na vyšší úrovni než v Evropě, jak známo mnohé vynálezy mají čínský původ. Spekuluje se, že Čína nedokázala najít aplikační a praktické naplnění své vědy, v Číně se dlouhá tisíciletí bádalo na učilištích podobných západním univerzitám, akademie věd byla založena 150 let p.n.l. K rozhodujícímu posunu ve prospěch Evropy dochází v osmnáctém století, kdy nastupuje první průmyslová revoluce, věda nachází svůj aplikační obraz v technice a stává se tak rozhodujícím faktorem moderního pokroku. Tento krok zastihl Čínu nepřipravenou, zmítanou vnitřními rozpory, izolovanou od vnějšího světa a koncentrovanou na sebe.

Katastrální paradox. Čína je obrovská země obrovských problémů, zavedení vlastnických práv k půdě blízkých západnímu chápání povede k větší efektivitě zemědělské výroby a k investicím do zemědělství. Zde vyvstává jeden problém, který Čína musí urgentně řešit, redukovat počet venkovského obyvatelstva podporou migrace do měst, 800 milionů lidí žijících na venkově je obrovským potenciálem pracovní síly, která může být racionálně využita pouze v moderní průmyslové výrobě, ve výzkumu, ve službách atd., což je možné v čínských podmínkách pouze ve městech. Zde se ukazuje po hlubokých regresních analýzách pomoci expertů Světové banky, že rovnostářské rozdělení půdy, tedy hospoda-

ření bez jistoty katastrální registrace, silně podporuje migraci venkovského obyvatelstva do měst, tedy paradoxně rovnostářské rozdělení půdy má silný pozitivní vliv na ekonomický rozvoj země. Tento rozpor snad může vyřešit jen někdo kdo má skutečně mandát nebe.

Fragmentace pozemků a produktivita. Fragmentace pozemků se ve fungujícím zemědělství považuje za negativní aspekt držby s jednou výjimkou, snižuje celkové riziko hospodaření, snížení rizika však nekompensuje náklady spojené s fragmentací. V důsledku systému, kterým byla rozdělena půda počátkem osmdesátých let je na čínském venkově značná fragmentace držby. Zemědělci si uvědomují její negativní dopad na celkový profit, např. je známo, že pokud jde o rýži, snížení počtu parcel z osmi na jednu zvýší celkovou produktivitu o 8%. Pokud se např. zvýší počet parcel na dvojnásobek, pak za podmínky konstantní celkové plochy, množství hnojiv, vynaložené práce a konstantní úrovni dalších vstupů klesne celková produkce u kukuřice o 15%, u obilí o 17%. Tedy z ekonomického pohledu je cena fragmentace v Číně značná. Jak bylo dokázáno předchozí tvrzení? Protože postup je univerzální a lehce aplikovatelný na podobné problémy, pokusím se o detailnější popis metody. Zvolená metoda je jedním z mnoha návodů na řešení problému, nebo spíše je odhadem řešení, stoprocentní odpověď nemůžeme nikdy nalézt. V zemědělské ekonomii se používá tzv. Cobb-Douglasova produkční funkce, která umožňuje odhadovat sílu jednotlivých vlivů na produkci nebo na výstup výrobního procesu. Uvažme produkční funkci násl. tvaru:

$$Q = e^{a+bE+cD} * P^d * F^e * T^f * S^g * L^h$$

kde Q, P, F, T, S, L značí postupně výstup pro danou plodinu (kvantitu produk-

ce), průměrnou výměru parcely, hnoji-va, jiné vstupy (jejich peněžní ekvivalent), celkovou výměru a práci (počet pracovníků). E je kategorie odpovídající stupni vzdělání zemědělce, D kategorie počasí, (a,b,c,d,e,f,g,h) je vektor hodnot, které odhadujeme.

Představme si nyní, že pro velkou množinu hospodářství (farem) jsou známe hodnoty (Q, E, D, P, F, T, S, L), abychom dostali rovnici lineární v parametrech logaritmuje předchozí rovnici a odtud metodou nejmenších čtverců můžeme spočítat (a,b,c,d,e,f,g,h). Odhad koeficientů vyžaduje trochu složitější diskuzi než je samotný výpočet, testuje se, zda-li mají zbytková rezidua ve výše uvedené rovnici normální rozdělení, nejsou-li některé veličiny vzájemně korelovány, odhadli-li jsme všechny veličiny podílející se na celkovém rozptylu produkce Q apod. Pokud jsme tedy schopni vypočítat vektor neznámých (a,b,c,d,e,f,g,h), jsme schopni říct co se stane s výstupní hodnotou Q pokud P (průměrná výměra parcely) klesne na polovinu. Z China Economic Review dostáváme např. pro pšenici koeficient (elastičnost fragmentace) 0.21.

Teng Siao Ping. Čínský vůdce, který v r. 1981 zahájil ekonomické reformy a otevřel tak brány tržně orientované kapitalistické ekonomice řízené komunistickou stranou.

Tajvan, ostrov kam po vítězství komunistů v kontinentální Číně uprchlo z pevniny přes milion Číňanů, tajvanská státní ideologie, formovaná stranou Kuomi-

tang, chápe Tajvan jako pokračovatele Čínské republiky, která byla vyhlášena po vyhnání Japonců v r. 1946 v Nankinu. V posledních letech vyhrávají volby strany, které spíše proklamují vyhlášení nezávislosti Tajvanu, na což Čínská lidová republika vyhrožuje ozbrojenou intervencí. Tajvan je demokratický stát s presidentským systémem vlády. Čína nahlíží na Tajvan jako na odpadlou provincii a blokuje jakékoliv uznání nezávislosti Tajvanu nebo i jeho účast v mezinárodních organizacích. V dlouhé historii své existence však Tajvan většinou nepatřil k čínskému státu, do konce šestnáctého století byl ovládnán místními vládci, byl to chudý, izolovaný ostrov, původní obyvatelstvo je polynéského původu. Koncem šestnáctého století začali Tajvan kolonizovat Portugalci (Ilha Formosa) a Holanďané. Holanďané podporovali rozsáhlou migraci Číňanů na Tajvan když hledali vhodnou pracovní sílu pro pěstování a zpracování cukrové třtiny. Vláda Holanďanů a Portugalců přetrvala do r. 1662 kdy generál Koxinga porazil Holanďany a vládl do r. 1685, kdy v Číně nastupující mandžuská dynastie Čching se zmocnila vlády a vládla zde do r. 1895, kdy byl ostrov po prohrané válce předán Japoncům. Za dlouhé období japonské přítomnosti na ostrově se pomalu z chudého ostrova stává industrializovaná země s rozvinutou infrastrukturou, Japonci se snažili Tajvance pojaponsřit, zakládali zde japonské školy, pozvedli infrastrukturu a průmysl. Po porážce Japonců v druhé světové válce, je Tajvan přičleněn k Číně, čínští administrátoři však nedosahují úrovně Tajvanců a po některých hrubých administrativních zásazích propukají nepokoje při nichž čínská armáda zabije několik desítek tisíc Tajvanců. Po příchodu více než milionu Číňanů v r. 1949 přetrvává řadu desetiletí nevraživost mezi pevninskými Číňany a rodilými Tajvanci, ta vlastně mizí teprve v posledním desetiletí s nastolením demokracie, kdy strana pevninských Číňanů Kuomitang demokratizuje stát, ale prohrává volby. Tajvan patří mezi tzv. asijské ekonomické tygry, 528 miliard dolarů GDP, 23400\$ per caput, zemědělství se podílí na GDP pouze 2,7%. Třetina tajvanského zahraničního obchodu se realizuje v současnosti s Čínou, asi tedy v budoucím řešení sporu Čína Tajvan bude hrát ekonomická závislost Tajvanu na Číně velkou roli.

Pozemkové úpravy na Tajvanu. Termín pozemková úprava zde zahrnuje široké spektrum různých cílů a různých akcentů, někdy mohou převyšovat ekonomické záměry jindy environmentální apod. Pro Tajvance znamená pozemková úpra-

va schéma nebo model zemědělské modernizace, toto schéma integruje aktivity jejichž cílem je pozvednout účinnost hospodaření, vytvořit optimální bloky parcel s větší průměrnou velikostí parcel, každý blok napojit k cestní síti a melioracím. Pozemkové úpravy se na Tajvanu začaly provádět na počátku šedesátých let a do dnešní doby bylo konsolidováno 43% veškeré zemědělské půdy, tj asi 374 800 hektarů. V současnosti jsou na Tajvanu administrativní distrikty, kde došlo k úplné konsolidaci a připravují se projekty na vylepšení již konsolidovaných území, akcent je nyní na rozšíření a vylepšení cestní sítě, obnovu vodohospodářských zařízení a dokončení katastrální registrace. Jedním z cílů současných pozemkových úprav je vylepšení charakteru intravilánu sídel a asistence při přestavbě obydlí farmářů, jedním z doprovodných hesel je větší průměrná parcela a zkrášlení vesnice a vylepšení života zemědělců. Proces pozemkové úpravy je centrálně řízen, striktně plánován a výsledky jsou neustále vyhodnocovány jak odpovídá čínské tradici.

Závěr. Čína prožívá období obrovských změn nesrovnatelných s jinou částí světa. Oblasti obrovské průmyslové a vědecké koncentrace, intenzivní zemědělské výroby jsou konfrontovány s velmi zaostalými venkovskými oblastmi, nerespektováním životního prostředí a ochrany pracovní síly. Kam se bude vyvíjet Čína je zatím velkou neznámou, jejíž zodpovězení je čím dál důležitější pro zbytek světa, asi se dá odhadnout, že civilizační štafeta se v brzké budoucnosti přesune právě do Číny, je čas se učit čínsky jak praví Starý mistr, pokud už není pozdě.

Volby v Českomoravské komoře pro pozemkové úpravy a zhodnocení činnosti za uplynulé volební období

Ing. Zdeněk Burian, místopředseda ČMKPÚ

Úvod

Podle platných stanov jsou orgány ČMKPÚ voleny na období 3 let. Protože na konci minulého volebního období se konala valná hromada Komory 8. října 2002, bylo datum letošní valné hromady stanoveny na 7. října 2005.

Stručné ohlédnutí za uplynulým obdobím

Dosavadní představenstvo ČMKPÚ vykonávalo svou funkci za předsednictví Ing. Z. Buriana bez podstatných personálních změn již po 2 volební období – tedy od r. 1999. Za tuto dobu se podařilo dosud téměř neznámou organizaci ČMKPÚ, která byla zcela bez finančních prostředků nově zaktivizovat a finančně dostatečně zabezpečit. ČMKPÚ je nyní všeobecně uznávána, má svůj kredit solidnosti a skýtá záruku kvality u akcí, které pořádá. Usiluje o růst kvality pozemkových úprav, jejich propagaci a finanční zabezpečení, pro své členy m. j. poskytuje významné slevy na vložném u pořádaných akcí, a to při minimální výši členských příspěvků.

Úzce spolupracuje s Ústředním pozemkovým úřadem Mze ČR a s dalšími ministerstvy (MŽP, MMR...), krajskými úřady, dříve i s okresními úřady, s Pozemkovým fondem ČR, s ČUZK, s vysokými školami, s Institutem pro místní správu a s mnoha dalšími. Komora spolupracovala na tvorbě zákonů, vyhlášek, směrnic. Jednalo se zejména o vládní nařízení č. 4/200 Sb., zákona č. 139/2002 Sb. o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech a prováděcí vyhlášku č. 545/2002 Sb., vyhlášku č. 546/2002 Sb. o aktualizaci BPEJ a řadu dalších souvisejících právních předpisů.

Komora usilovala o správné zařazení pozemkových úřadů při reformě veřejné správy, bojovala a bojuje o získání potřebných finančních prostředků na pozemkové úpravy, a to jak ze státních zdrojů, tak z fondů EU. Kroky učiněné v tomto směru byly následující:

- již v roce 2001 jsme oslovili ministra vnitra, ministra zemědělství a Poslaneckou sněmovnu s návrhem a jeho zdůvodněním na zřízení samostatného odboru ústředního pozemkového úřadu s územními pracovišti.
- po začlenění pozemkových úřadů pod ZA již 29. 1. 2003 zaslala komora dopis ministrowi zemědělství a předsedovi Parlamentu ČR s protestem proti zařazení pozemkových úřadů pod zemědělské agentury a s poukazem na porušení zákona. 139/2002 Sb.
- následně jednal předseda s náměstkem ministra Ing. Machem a s vrchním ředitelem Ing. Růžičkou o zachování samostatnosti pozemkových úřadů. Obdrželi jsme písemnou zdůvodňující odpověď.
- členové představenstva jednali o tomto problému s některými poslanci a senátory a následně byl ministr několikrát na toto téma v PS interpelován. K protestu jsme získali i podporu svazu vlastníků.
- v lednu 2005 jsme písemně žádali ministra ing. Palase a předsedu zemědělského výboru Ing. Skopala o zajištění slíbených 600 mil. Kč na pozemkové úpravy a zajistili jsme interpelaci v PS. Ministr písemně 600 mil. Kč přislíbil.
- po výměně ministrů jsme jednáním s poslanci vyvolali interpelaci, při které ministr Zgarba opět přislíbil 600 mil. Kč.

Komora usilovala o zvýšení kvality pozemkových úprav a o jejich propagaci.

- Podílela se na vypracování otázek pro zkoušky odborné způsobilosti k projektování pozemkových úprav a její zástupci byly členy zkušební komise.
- Komora vydala „Almanach pozemkových úprav“ k 10. výročí vydání zákona o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech.
- V r. 2004 jsme vydali novou „Metodiku“ pozemkových úprav, která je současně jejich propagací a o kterou je velký zájem.
- Podíleli jsme se na vypracování oborové normy pro výstavbu polních cest.
- Vypracovali jsme studii širších územních vazeb při výstavbě dálnic a železničních koridorů.
- Členové představenstva Komory přednášeli na různých seminářích a konferencích spřízněných oborů a propagovali pozemkové úpravy, stejně tak při jednání se svazem měst a obcí.
- Někteří členové představenstva a DR se aktivně podílí na propagaci pozemkových úprav, a to především přednášením na vysokých a středních školách a různých seminářích.
- Předběžně jsme řešili otázku, zda usilovat o souběžné zřízení profesní komory připojením ke ČKAIT a vytvořením komise bude dále jednat.
- Usilovali jsme o aktivní účast na přípravě fondu EAFRD, vytvořili jsme pro to komisi a byla nám přislíbena účast v diskusním fóru.

Zvyšování kvality prací napomáhá Komora pořádáním odborných seminářů, školení, konferencí. Každoročně Komora organizovala studijní pracovní zahraniční cesty (prakticky jsme navštívili již celou Evropu). Komora uspořádala již 10 „celostátních seminářů Komplexních pozemkových úprav“, které se od převzetí předsednictví Ing. Burianem konají pravidelně v květnu ve Strážnici a úspěšný X. ročník proběhl právě letos.

Od r. 2001 se Komora stala hlavním spolupředátelem tradičních mezinárodních konferencí pozemkových úprav v Jesťábí na Lipně a letošní konference měla rovněž své významné 15. výročí. Její program i exkurze byly proto zaměřeny na deklarování dosažených úspěchů, úvahu o nových směrech a nutnost zvýšení úsilí o zajišťování finančního zabezpečení tak potřebného oboru, jakým pozemkové úpravy jsou. Sborník konference sestavil Ing. Burian tak, aby sborník přínos pozemkových úprav dostatečně ozřejmil a posloužil jako podklad pro potřebné „lobování“.

Účastníci těchto setkání byli v průběhu let m. j. přední představitelé ministerstev, vč. ministra zemědělství, rakouského velvyslance, představitelé krajů a další. Součástí seminářů i konferencí byly vždy hodnotné exkurze, vč. zahraničních.

Všechny tyto akce mají dobrý zvuk a i při nedostatku financí byly dosud vždy zcela obsazeny.

Lze tedy konstatovat, že představenstvo Komory mohlo předstoupit před své členy s pocitem dobře vykonané práce. ČMKPÚ je dnes uznávána a finančně zabezpečená společenská organizace.

Dokončení článku na 3 straně obálky

Valná hromada

Valné hromadě předcházely výroční volební schůze poboček, které proběhly do 30. června 2005. Byly spojeny s ověřením platného členství. Voleb se zúčastnili právoplatní členové ČMKPÚ, kteří uhradili členské příspěvky.

Bez podstatnějších změn zůstalo vedení pobočky „Středočeské“ a pobočky „Východočeské“. Změny, zejména v osobě předsedů poboček se po volbách uskutečnily v pobočkách: „Jihočeská“, „Západočeská“, „Jihomoravská“ a „Severomoravská“, kde ke změnám došlo většinou v důsledku žádosti o uvolnění z funkce.

Pro valnou hromadu, konanou 7. října 2005 jmenovaly pobočky podle stanoveného klíče 74 delegátů s hlasem volebním. Pro stanovený počet 14 členů představenstva bylo pobočkami navrženo 27 kandidátů, pro 7 členou dozorčí radu bylo navrženo 13 kandidátů.

Po zvolení rozhodlo nově zvolené představenstvo Komory na samostatné schůzi, že o činnosti, které dosud zastiňoval sám předseda se napříště podělí 4 místopředsedové, každý s konkrétní náplní práce. Tím bude předseda moci zastávat svou funkci při výkonu své normální práce.

Výsledek voleb je tedy následující:

Předseda představenstva: **Ing. Mojmír Procházka**

<u>1. místopředseda:</u>	Ing. Zdeněk Burian
odborné akce, školení, semináře, konference
<u>2. místopředseda:</u>	Ing. Pavel Gallo
metodické práce, ediční činnost, časopis PÚ
<u>3. místopředseda:</u>	Ing. Radomír Tylš
odborné práce ve vztahu k invencím PÚ
<u>4. místopředseda:</u>	Ing. Vladimír Bárta
ekonomika ČMKPÚ

Dalšími členy představenstva jsou v abecedním pořádku:

**Ing. Miloslav Jebavý,
Ing. Hana Jeníčková,
Ing. Luboš Kalčík,
Ing. Emanuel Matoušek,
Ing. Václav Mazín,
Ing. Pavel Mergl,
Ing. Zbyněk Pilarš,
Prof. Ing. František Toman, CSc.,
Ing. Pavla Velísková.**

Předseda dozorčí rady: **Mgr. Alena Rufferová**

Místopředseda DR: **Ing. Václav Pergl**

Dalšími členy DR jsou: **Ing. Miloslav Dvořák,
Ing. Jiří Filip,
Ing. Vilém Honzák,
Barbora Kotulánová,
Ing. Vladimír Luks.**

Podrobnosti o průběhu voleb uvádějí následující zápisy, uveřejněné na webových stránkách Komory:

Zpráva z valné hromady ze dne 7. 10. 2005.

Zpráva o hospodaření za období 2002-2005 (mají ji předsedové poboček).

Zpráva dozorčí rady (mají ji předsedové poboček).

Usnesení z valné hromady.

Zápis z 1. schůze představenstva.

Zápis z 1. schůze DR.

Hlavním úkolem Komory pro další léta zůstává úsilí o získání potřebné vážnosti oboru pozemkových úprav, získání povědomí jeho nezbytnosti, posílení finančního zabezpečení a široké propagace, navázání spolupráce s ostatními nevládními organizacemi ve věci pozemkových úprav.

Všem dosavadním členům představenstva, dozorčí rady a předsedům poboček upřímně děkuji za úspěšnou spolupráci.

Všem členům Českomoravské komory pro pozemkové úpravy a jejich nově zvoleným zástupcům potom přeji do nového volebního období hodně zdraví a úspěchů.

□ □ □

Výkon investorského technického dozoru

Ing. Pavel Gallo, Praha

V bulletinu PÚ č. 53 byl publikován článek na téma „K činnosti a organizaci pozemkových úřadů v nadcházejícím období“. Tento článek hodnotí kladně činnost pozemkových úřadů za uplynulé období a upozorňuje na problémy, které vznikly nevhodným zařazením pozemkových úřadů do zemědělských agentur.

Není náplní tohoto příspěvku zabývat se rozбором právních aspektů, které tento stav legalizovaly, je však třeba zamyslet se i nad dalšími úkoly pozemkových úřadů, které vyplývají ze zák. č. 139/2002 Sb., (dále jen zákon) a jsou v uvedeném příspěvku zmíněny jen okrajově.

Podle § 12 zákona odst. (1) stanoví PÚ m.j. postup realizace společných zařízení a dalších opatření vyplývajících ze schváleného návrhu. Podle § 17 odst. (1) náklady na pozemkové úpravy hradí stát a podle odst. (4) do nákladů patří realizace společných zařízení.

Z výše uvedeného vyplývá, že PÚ ve smyslu stavebního zákona zajišťují průběh výstavby společných zařízení od přípravy až po realizaci projektu. Jedná se o tyto základní fáze výstavby:

- fáze přípravná, jejím hlavním posláním je vyjasnění cílů stavby, vyhledání projektanta, zajištění potřebných průzkumů (např. inženýrsko-geologický, stavebně-technický apod.) a zejména zajištění veřejnoprávního řízení (územní řízení, stavební povolení),

- fáze souborného řešení, jejím hlavním úkolem je dopracování projektu pro realizaci stavby, vyhledání dodavatele stavby (výběrové řízení, uzavření smluv na dodávku stavby),

- fáze realizace projektu, jejím hlavním posláním je realizace stavby tj. od předání staveniště, vytyčení hlavních směrů a výškových bodů, přes kontrolu věcné a cenové správnosti, kontrola faktur za provedené práce, sledování a kontrola stavebních a montážních deníků až po dokončení, odevzdání a převzetí stavby, odstranění vad a nedodělků a kolaudaci.

Zajištění přípravné fáze a fáze souborného řešení si většinou provádějí sami PÚ, práce prováděné ve fázi realizace, které je spojeno s autorizací v určitém oboru podle zák. č. 360/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů si většinou PÚ zadávají. Tady je samozřejmě možné, aby tyto autorizované osoby byly zaměstnanci PÚ nebo ve smluvním vztahu např. na základě smlouvy o dílo.

Jestliže koncepce MZe ČR předpokládá zvýšený podíl realizace společných zařízení, bylo by vhodné, aby investorskou činnost si zajišťovali PÚ svými pracovníky.

□ □ □

Fotografie k článku Pozemkového úřadu v Mladé Boleslavi

Hlavní polní cesta C7 v katastrálním území Zdětín.